

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Nõva looduskaitseala kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Looduskaitseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega laiendatakse olemasolevat kaitstavat loodusobjekti, muudetakse kaitse-eesmärke ja kaitsekorda ning kehtestatakse uus Nõva looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eeskiri. Kaitseala jääb tervikuna Natura 2000 võrgustikku kuuluvale laiendatavale Nõva-Osmussaare loodus- ja linnualale.

Kaitseala paikneb Lääne maakonna põhjaosas Lääne-Nigula vallas Dirhami külas / Derhamnis, Elbiku külas / Ölbäckis, Rooslepa külas / Roslepis, Spithami külas / Spithamnis, Tuksi külas / Bergsbys, Peraküla, Rannaküla, Nõva ja Vaisi külas ning Harju maakonna loodepiiril Lääne-Harju vallas Keibu külas.

Nõva looduskaitseala territoorium on olnud osaliselt kaitse all alates 21. augustist 1985, kui Haapsalu Rajooni RSN Täitevkomitee moodustas 21. augusti 1985. a otsusega nr 216 „Nõva taimestiku ajutise kaitseala loomine” Nõva taimestikukaitseala. Selle baasil moodustati Vabariigi Valitsuse 17. juuni 1997. a määrusega nr 120 „Nõva maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine” Nõva maastikukaitseala, mille piire ja kaitse-eeskirja on muudetud Vabariigi Valitsuse 11. aprilli 2005. a määrusega nr 77 „Nõva maastikukaitseala kaitse-eeskiri”.

Looduskaitseaduse § 13 lõike 1 alusel muudetakse eelnõukohase määrusega olemasoleva kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärke ja kaitsekorda ning laiendatakse kaitseala. Kaitsealaga liidetakse muuhulgas Nõva-Osmussaare hoiuala kaitsealaga piirnev maismaaosa Lääne maakonnas, Pikane merikotka püsielupaik ja Pikane must-toonekure püsielupaik; valdavalt laiendatakse kaitseala piirnevate seni kaitseta alade arvel. Kaitstavat ala laiendatakse ja kaitsekorda muudetakse tulenevalt vajadusest tagada kaitseala ja sellega külgnevate looduskaitsealade väärtuslike metsa- ja sookoosluste, sh loodusdirektiivi I lisas nimetatud metsaelupaigatüüpide, ning ornitoloogilisest seisukohast kõrge looduskaitsealase väärtusega alade kaitse. Moodustatav kaitseala hõlmab osaliselt Natura võrgustikku kuuluva Nõva-Osmussaare loodus- ja linnuala.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti liigikaitse büroo juhataja Marju Erit (tel 472 4722, e-post marju.erit@keskkonnaamet.ee) ja kaitse planeerimise spetsialist Elle Puurmann (tel 472 9430, e-post elle.puurmann@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise juhtivspetsialist Riina Kotter (tel 503 7128, e-post riina.kotter@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti õigusosakonna juhataja Lüüli Junti (tel 680 7435, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee) ja Kristina Parnaul-Ollik (tel 521 5500, e-post kristina.parnaul@mail.ee). Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumite vahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Marika Erikson (tel 626 2880, marika.erikson@envir.ee). Ekspertarvamuse on andnud Kaupo Kohv, keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse-eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala eesmärk on kaitsta, taastada ja säilitada Loode-Eestile omast ranniku- ja luitemaastikku, seal esinevaid looduslikke kooslusi, elustiku mitmekesisust ja kaitsealuseid liike.

Kaitstakse elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) (edaspidi *loodusdirektiiv*) nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on rannikulõukad (1150* – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale, kusjuures tärniga on tähistatud esmatahtsad elupaigad), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga liivarannad (1640), eellited (2110), hallid luited (2130*), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), liivikud (2330), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), siirde- ja õõtsiksood (7140), lubjarikkad madalood lääne-mõõkrohuga (7210*), liigirikkad madalood (7230), vanad loodumetsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning lammi-lodumetsad (91E0*). Kaitstakse ka loodusdirektiivi II lisas nimetatud liikide elupaiku. Need liigid on vingerjas (*Misgurnus fossilis*) ja saarmas (*Lutra lutra*), kes on ühtlasi III kategooria kaitsealused liigid, ning jõesilm (*Lampetra fluviatilis*).

Kaitstakse rändlinnuliike ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) (edaspidi *linnudirektiiv*) I lisas nimetatud linnuliike. Need liigid on kassikakk (*Bubo bubo*), must-toonekurk (*Ciconia nigra*) ja merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kes on ühtlasi I kategooria kaitsealused liigid, karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), laanerähn (*Picoides tridactylus*) ja metsis (*Tetrao urogallus*), kes on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, laanepüü (*Bonasa bonasia*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), täpikhuik (*Porzana porzana*) ja händkakk (*Strix uralensis*), kes on ühtlasi III kategooria kaitsealused liigid.

Kaitstakse ka loodusdirektiivi IV lisas nimetatud liike. Need liigid on põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*), habelendlane (*Myotis mystacinus*) ja suurkõrv (*Plecotus auritus*), kes on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, ning tiigikonn (*Rana lessonae*), kes on ühtlasi III kategooria kaitsealune liik. Kaitstakse ka loodusdirektiivi V lisas nimetatud ja ühtlasi II kategooria kaitsealust liiki apteegikaani (*Hirudo medicinalis*).

Lisaks kaitstakse II kategooria kaitsealuseid taimeliike Russowi sõrmkäpp (*Dactylorhiza russowii*), rand-ogaputk (*Eryngium maritimum*), sale villpea (*Eriophorum gracile*) ja tume nokkhein (*Rhynchospora fusca*) ning seeneliiki liiv-maakeel (*Geoglossum arenarium*). Samuti kaitstakse järgmiseid III kategooria kaitsealused liike: raudkull (*Accipiter nisus*), õõnetuvi (*Columba oenas*), väike-kirjurähn (*Dendrocopus minor*), lõopistik (*Falco subbuteo*), hoburästas (*Turdus viscivorus*), lääne-mõõkrohi (*Cladium mariscus*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), tumepunane neiuvaip (*Epipactis atrorubens*), soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*), roomav öövilge (*Goodyera repens*), rand-seahernes (*Lathyrus japonicus*),

harilik porss (*Myrica gale*), valge vesiroos (*Nymphaea alba*), väike vesiroos (*Nymphaea candida*), aas-karukell (*Pulsatilla pratensis*) ja lodukannike (*Viola uliginosa*).

Kaitstakse ka kõikide nimetatud liikide kasvukohti ja elupaiku.

Vastavalt looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eelduseks ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus. Nõva looduskaitseala kaitse all olemise eelduseks on alale eesmärgiks seatud väärtuste ohustatus ja haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline ja esteetiline väärtus ning rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus.

Kaitseala on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) alusel ohustatud haudelinnuliigi must-toonekure, ohualtide linnuliikide metsise, karvasjalg-kaku, kassikaku ja nõmmekiuru ning ohulähedase liigi merikotka pesitsusala.

Must-toonekurg on väheneva arvukusega linnuliik, kelle elupaigad on eelkõige vanad, minimaalse häirimise ja soodsate toitumispaikadega looduslikult mitmekesised metsamassiivid. Lisaks must-toonekurele elab talle pesitsuspaigaks sobivates vanades metsades veel kuni 400 ohustatud liiki (Must-toonekure *Ciconia nigra* kaitse tegevuskava aastateks 2009–2013). Seega toimib must-toonekurg teiste ohustatud liikide suhtes katusliigina. Must-toonekure arvukus on Eestis langenud 1980. aastate alguse 250 pesitsevalt paarilt praeguse 60–90 paarini (Elts *et al.* 2013. Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012. *Hirundo* 26/2013). Nõva looduskaitsealal on teadaolevalt üks must-toonekure pesitsusala.

Metsis on järjepidevalt väheneva arvukusega kanaline, kelle arvukust Eestis hinnatakse 1100–1200 haudepaari (Elts *et al.* 2013). Metsise arvukust on tunduvalt vähendanud raied liigi mängualadel ja nende ümbruses, sobivate elupaikade kuivendamine ja väikekiskjate kõrge arvukus (Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava, 2015). Ohuteguriks on ka häirimine. Nõva looduskaitsealal on üks metsise mängu- ja pesitsusala.

Kassikakk on peamiselt Eesti rannikualadel ja saartel levinud haudelind, kelle sigimisedukus ja arvukus on viimase veerandsaja aasta jooksul vähenenud. Hinnanguliselt elab Eestis 50–90 paari kassikakke (Elts *et al.* 2013). Liik eelistab pesitseda vanades (enamasti 85–150-aastased) raieküpsedes, hõreda või puuduva põõsarindega männikutes. Maaspesitsejana on kassikakk häirimise suhtes väga tundlik, seda eelkõige munade ja väikeste poegade ajal (veebruarest mai lõpuni); suurimad looduslikud ohutegurid on väikekiskjad (Kassikaku (*Bubo bubo bubo*) kaitse tegevuskava). Nõva looduskaitsealal on teadaolevalt üks kassikaku pesitsusala.

Karvasjalg-kakke pesitseb Eestis hinnanguliselt 200–400 haudepaari (Elts *et al.* 2013). Liigi elupaik on seotud metsamassiividega: selleks sobib nii tihe kuusik, hõre majandatud männik, haavasalu kui ka kidur rabamännik. Ohuks on elupaikade kvaliteedi langus. Nõva looduskaitsealal on vähemalt kaks karvasjalg-kaku elupaika (keskkonnaregister).

Nõmmekiuru arvukuseks hinnatakse Eestis 5–20 haudepaari (Elts *et al.* 2013). Nõmmekiur pesitseb kuivadel hõreda taimestiku ja paljanduva liivaga nõmmedel, liivikutel, rannaluidetel. Nõmmekiuru pesitsemist ei ole kaitsealal viimase kümnendi jooksul registreeritud, kuid ala on hinnatud liigile väga sobilikuks.

Merikotkas on Eesti rannikualadel ja suurte siseveekogude ja jõgede lähedal levinud haudelind, kelle arvukus on viimastel kümnenditel taastunud, kuid ajaloolist arvukuse taset ei ole seni saavutatud. Hinnanguliselt elab Eestis 220–250 paari merikotkaid (*Merikotka Haliaeetus albicilla* kaitse tegevuskava). Merikotka populatsiooni ohutegurid on jätkuvalt keskkonnamürgid (sh pliihaavlite kasutamine), sobivate pesapuude nappus ja pesapaikade hävimine, pesitsusaegne häirimine, toitumisalade kvaliteedi langus, hukkumine elektriliinides, teedel ja tuuleparkides ning vähesel määral ka lindude tahtlik tapmine. Merikotkale soodsa seisundi tagamiseks on oluline jätta sihtkaitsevööndites olevad metsaalad raiest puutumata, nii säiliksid liigile sobilikud pesapuud ja pesitsusaegne rahu. Nõva looduskaitsealal pesitseb vähemalt üks paar merikotkaid.

Laanerähn on arvatud looduskaitsealade alusel ohustatud liigina II kategooria kaitsealuste liikide hulka. Hinnanguliselt on Eestis 3000–5000 paari laanerähne (Eltis *et al.* 2013). Nõva looduskaitsealal pesitseb vähemalt kaks laanerähni paari (keskkonnaregister).

Lisaks Eesti ohustatud liikide punase nimestiku alusel ohustatud, ohualtidele ja ohulähedastele liikidele on kaitse-eesmärkides nimetatud veel kaitsealuseid haudelinnuliike, kes on ohustatud või langeva arvukusega rahvusvahelisel tasandil (sh kantud linnudirektiivi I lisasse). IUCN ohustatud liikide punase nimestiku andmetel on väheneva arvukusega ka **laanepüü**, **lõopistrik**, **hoburästas** ja **öösorr**. Ohustatutena on linnudirektiivi I lisasse kantud **sookurg**, **täpikhuik**, **herilaseviu**, **värbkakk**, **händkakk**, **musträhn**, **väike-kärbsenäpp** ja **nõmmelõoke**. Nõva looduskaitsealal pesitseb 7–10 paari laanepüüsid, kaks paari lõopistrike, 10–20 paari hoburästaid, 18–20 paari öösorre, 8–10 paari sookurgi, 1–2 paari täpikhuike, 1–2 paari herilaseviuisid, üks paar värbkake, 1–2 paari händkake, 3–4 paari musträhne, 3–4 paari väike-kärbsenäppe ja 12–15 paari nõmmelõokesi (ornitoloogid R. Nellis ja T. Valker, Läänemaa Linnuklubi 2012. Nõva looduskaitseala kaitsekorralduskava eelnõu).

Lisaks on kaitse-eesmärkides nimetatud mitme liigi kaitse, kelle jaoks Nõva looduskaitseala on oluline pesitsusala Eestis ja kus on liigile sobiv elupaik laialdaselt levinud. Need liigid on **raudkull**, **õõnetuvi** ja **väike-kirjurähn**. Nõva looduskaitsealal pesitseb 1–3 paari raudkulle, 4–5 paari õõnetuvisid ja 5–7 paari väike-kirjurähne (ornitoloogid R. Nellis ja T. Valker, Läänemaa Linnuklubi 2012. Nõva looduskaitseala kaitsekorralduskava eelnõu).

Kaitseala madalaveelised järved on elupaigaks Eesti ohustatud liikide punase nimestiku alusel ohulähedasele liigile **apteegikaanile**. Liigi elupaikadeks sobivad vooluta või nõrga vooluga veekogud, harilikult soojaveelised ja madalad väikejärved, kus on rikkalik kalastik ja amfiibide fauna. Nõva looduskaitsealal on teada apteegikaani esinemine kahes väikejärves (seireveeb.ee).

Kaitse-eesmärgiks seatud **põhja-nahkhiir** on Eestis laialt levinud ja suhteliselt arvukas (hinnanguliselt 100 000 – 300 000 isendit). **Habelendlase** kohta on Eestis vähe andmeid: liiki leidub Hiiumaal ja Eesti mandriosas. **Suurkõrv** on üldlevinud, kuid kõikjal madala arvukusega liik. Nahkhiirte toitumisalad on avatud puistud ja puudega ääristatud veekogude kaldad. Nahkhiired on muutunud oluliselt sõltuvaks inimtekkelistest elupaikadest, eriti talvituskohtadest, mis on tinginud vajaduse nahkhiirte aktiivseks kaitseks. Nahkhiirtele on ohuteguriks häirimine ja sobivate elupaikade, eriti talvitumispaikade kadumine (Nahkhiirte kaitse tegevuskava 2005–2009). Liigi ohustatusele viitavad ja kaitse vajadust rõhutavad mitu rahvusvahelist lepet, sh Berni konventsioon, Bonni konventsioon ja selle raames sõlmitud Euroopa nahkhiirte kaitse leping (EUROBATS). Nõva looduskaitseala metsad ja madalaveeliste järvede kaldad on elupaigaks arvukatele nahkhiirtele.

Saarmas on IUCN ohustatud liikide punase nimestiku andmetel rahvusvahelisel tasandil ohulähedane ja langeva arvukusega liik (sh kantud loodusdirektiivi II lisasse). Eestis on saarmas laialt levinud ja suhteliselt arvukas liik, kelle elupaigad on jõed ja järved, aga ka ojad ja suuremad kraavid, samuti ei pelga saarmas inimasustuse lähedust. Nõva looduskaitsealal on saarmas üsna tavaline liik.

Vingerjas on IUCN ohustatud liikide punase nimestiku andmetel väheneva arvukusega liik (ühtlasi loodusdirektiivi lisa liik). Eestis on vingerjas oma levila põhjapiiril, kuid täpne ülevaade tema levikust Eestis puudub. Vingerjas on põhjaeluviisiga kala, kes elab jõgede vaikse veega osades, vanajõgedes ja kõrvalharudes, maaparanduskraavides, mudastes ja soistes järvedes. Nõva looduskaitsealal on liiki leitud ühest väikeveekogust (T. Randla andmed).

Jõesilm on liik, kes on rahvusvahelisel tasandil ohustatud ja lisatud loodusdirektiivi II lisasse. Jõesilm on siirdeliik, teda leidub ligikaudu 40 jões ja ojas üle terve Eesti rannikuala (e-elurikkus). Nõva looduskaitsealal on liiki leitud Vesikijõest (T. Randla andmed). Nõva looduskaitsealal asuvate veekogude kaitsega on tagatud ka seal elutsevate kalaliikide kaitse.

Tiigikonn on Eestis oma levila põhjapiiril. Viimastel aastakümnetel on tiigikonna levik Eestis laienenud ja arvukus suurenenud. Rahvusvahelisel tasandil IUCN ohustatud liikide punase nimestiku andmetel on tiigikonn väheneva arvukusega liik. Ta elutseb peamiselt väikestes veekogudes ja nende ümbruses, mõnikord ka suuremates järvedes, väljaspool sigimisperioodi võib liik olla üsna maismaaline ja talvitub sageli maismaal. Nõva looduskaitseala väikesed siseveekogud on tiigikonna sigialad.

Kaitseala liivarannikul kasvab Eesti ohustatud liikide punase nimistu alusel ohualdis seeneliik **liiv-maakeel**, mis on ohustatud liigina arvatud looduskaitsealade alusel II kategooria kaitsealuste liikide hulka. Eestis kasvab liik luiterandadel.

Kaitsealal on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku alusel ohustatud taimeliikide rand-ogaputke ja tumeda nokkheina, ohualtide taimeliikide sale-villpea ja Russowi sõrmkäpa ning ohulähedaste liikide lääne-mõõkrohu, hariliku porsa, lodukannikese, valge ja väikese vesiroosi kasvualad.

Rand-ogaputk on eriomase liivaranna kasvukoha taim, kellele on ohuks tallamine. Kaitsealal kasvab rand-ogaputk Peraküla rannas.

Tume nokkhein, **sale villpea** ja **Russowi sõrmkäpp** on soode ja soostuvate niitude liigid, **lodukannike** kasvab niisketel niitudel. Saleda villpea ja Russowi sõrmkäpa arvukus Eestis looduses väheneb (e-elurikkus), samuti lodukannikese arvukus. **Harilik pors** kasvab madalsoodes ja allikasoodes. **Lääne-mõõkrohi** esineb Eestis paiguti: Lääne-Eestis on tavaline, saartel mõnel pool massiline, mandriosas on aga üsna haruldane. See lubjalebene liik kasvab madalate ja kinnikasvavate veekogude kaldaosas, madal- ja siirdesoodes. Lääne-mõõkrohi on Eestis oma levila põhjapiiril. Peamine ohutegur nendele niiskete kasvukohtade liikidele on märgalade kuivendamine. Kaitsealal kasvab tume nokkhein Mustjärve lähedastel sooladel, sale villpea ja Russowi sõrmkäpp Liivanõmme piirkonna soostuvatel aladel ning lodukannike Peraküla piirkonnas. Kaitseala madalate järvede kaldad ning soolad on tüüpilised kasvualad harilikule porsale ja lääne-mõõkrohule.

Valge vesiroosi ja **väikese vesiroosi** kasvukohad on huumustoitelised rabajärved, sega- ja rohketoitelised järved, ka jõed ja ojad. Mõlema liigi arvukus väheneb; peamine ohutegur on

veekogude muutmine (õgvendamine, süvendamine, veetaseme muutmine). Kaitsealal kasvab valge vesiroos Mustjärves ja väike vesiroos Peraküla kinnikasvavates väikejärvedes.

Rohkem või vähem ohustatud on ka teised kaitse-eesmärkidena nimetatud taimeliigid.

Kahkjaspunane sõrmkäpp on enamlevinud käpalisi Eestis ning ka **soo-neiuvaip** on Põhja- ja Lääne-Eestis paiguti tavaline niiskete niitude ja soode taim. Mõlemad nimetatud käpaliseliigid on ohustatud nende elupaikade, avatud niiskete niidualade kinnikasvamise tõttu ning neid ohustab ka märgalade kuivendamine ja muutused kasvukohtade veerežiimis. Kaitseala soostuvad niidud on neile käpalistele tüüpilised ja iseloomulikud kasvualad.

Tumepunane neiuvaip on levinud peamiselt Eesti lääne- ja põhjaosas, on mõnel pool Lääne-Eestis tavaline ja arvukas lubjarikaste kuivade kasvukohtade taim. Kaitsealal on liigile kõige tüüpilisemaks kasvukohaks kruusa- ja pinnasteede servad. **Roomav öövilge** on levinud kogu Eestis ja kaitsealal esinev mustikamets on liigi tüüpiline kasvukoht. **Rand-seahernes** on iseloomulik liivarandade taim. Kaitseala valgusküllased luitemetsad ja taimestunud luited on **aas-karukellale** iseloomulikud ja tüüpilised kasvualad.

Kaitsealal on esindatud ja eesmärgiks seatud loodusdirektiivi 17 elupaigatüüpi, neist kõige ulatuslikumalt on levinud erinevad metsakooslused. Rohkem või vähem ohustatud on kõik kaitse-eesmärgina nimetatud elupaigatüübid.

Vee-elupaigatüüpidest on kaitseala eesmärgiks rannikulõukad (1150*), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140) ning jõed ja ojad (3260). Rannikulõukad (1150*) on haruldaste ja ohustatutena lisatud loodusdirektiivi I lissasse ning märgitud seal esmatähtsate elupaikadena, mille kaitse tagamisel on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel eriline vastutus. Siseveekogude elupaigatüübid on ohustatud, kuna looduslikke ja looduslähedases seisundis siseveekogusid on nii Euroopas kui ka Eestis järjest vähemaks jäänud. Looduslikus seisundis vee-elupaikade kaitsega tagatakse mitmekesise vee-elustiku, sh mitme ohustatud liigi (apteegikaan, vingerjas, jõesilm, saarmas, valge ja väike vesiroos) kaitse.

Liivarandade ja luidetega seotud kooslused esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga liivarannad (1640) ja eelluited (2110) moodustavad ühtse kompleksi ning lähevad rannajoonest kaugemal üle hallideks luideteks (2130*) ja metsastunud luideteks (2180), mille vahele jäävad luidetevahelised niisked nõod (2190). Rannajoonest kaugemal oleval luitestikualal esinevad liivikud (2330) ja kuivad nõmmed (4030). Kaitsealal on ka ruskeid luited kukemarjaga (2140*), mida Eesti rannikualal leidub vaid paiguti. Hallid luited (2130*) ja rusked luited kukemarjaga (2140*) on märgitud loodusdirektiivi I lissasse esmatähtsate elupaikadena, mille kaitse tagamisel on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel eriline vastutus.

Kaitse-eesmärgiks on seatud kaitsealal esinevad **märgalakooslused**: niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), siirde- ja õõtsiksood (7140), lubjarikkad madalsood lääne-mõökrohuga (7210*), liigirikad madalsood (7230). Eestimaa Looduse Fondi (edaspidi ELF) tehtud soode inventuuri (2013; koost. J. Paal, E. Leibak) andmetel on elupaigatüübi siirde- ja õõtsiksood (7140) üldpindala Eestis 39 243 ha, elupaigatüübi lubjarikkad madalsood lääne-mõökrohuga (7210*) üldpindala Eestis vähemalt 2200 ha; koos vähese looduskaitsega väärtusega kooslustega võib elupaigatüüpi liigirikad madalsood (7230) kuuluvate alade kogupindala Eestis küündida 35 000 ha. Inventuuri tulemusel esitatud hinnangul on elupaigatüüpi liigirikad madalsood kuuluvad elupaigad Eestis sooladest üks ohustatumaid. Hüdroloogilisest seisukohast on enam-vähem looduslikus seisundis säilinud alla 10% liigirikastest madalsoodest

(Ilomets 1994) ja väljaspool Natura 2000 alade võrgustikku ei ole nende soodsa looduskaitselise seisundi säilimine tagatud. Inventuuri tulemuste põhjal esitatud hinnangul kuuluvad vähemalt boreaalse regiooni ulatuses Eesti vastutuskoosluste hulka lubjarikkad madalsood. Lääne-mõõkrohu koosluste, mis 2/3 Eestis puuduvad, kogupindala poolest on Eesti Euroopas Rootsi ja Prantsusmaa järel kolmandal kohal. Keskkonnaministeeriumi poolt 2007. a Euroopa Komisjonile esitatud loodusdirektiivi artikli 17 kohase hindamisaruande järgi on elupaigatüüpidele siirde- ja õõtsiksood (7140) antud seisundihinnang „ebasoodus” kuni „ebarahuldav”, lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (7210*) „ebasoodus” kuni „halb” ning liigirikkad madalsood (7230) „ebasoodus” kuni „ebarahuldav”. Kaitsekorra jätkudes luuakse eeldused nende seisundi paranemisele. Sooelupaigatüüpide peamised ohud on kuivendamine ja veerežiimi muutmine, soostuvate niidukoosluste puhul ka metsastamine ja traditsioonilise põllumajandusliku kasutuse lõppemine.

Kaitsealal esinevad looduslikud **metsakooslused**, elupaigatüübid vanad loodumetsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning lammi-lodumetsad (91E0*) on haruldaste ja ohustatutena lisatud loodusdirektiivi I lissasse ning märgitud seal esmatähtsate elupaikadena, mille kaitse tagamisel on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel eriline vastutus. Aastaraamatus „Mets 2013” (Keskkonnateabe Keskus, 2014) esitatud andmetel on Eestis vanu loodumetsi (9010*) 117 900 ha (5,3% Eesti metsade kogupindalast), soostuvaid ja soo-lehtmetsi (9080*) 43 600 ha (2,0%). Kaitsealale jääb ligikaudu 420 ha vanu loodumetsi (9010*), mis on nii Eestis kui ka Euroopas tervikuna väga ohustatuks muutunud. Soostuvaid ja soo-lehtmetsi (9080*) on inventeeritud kaitsealal ligikaudu 40 ha ning lammi-lodumetsi (91E0*) 1,5 ha. Kaitsekorra jätkudes luuakse eeldused nende seisundi paranemisele.

Haruldane on kaitseala ulatuslik inimasustusest puutumatu maastikukompleks, kus peamiselt luitemaastikule kujunenud metsamassiivid vahelduvad kunagiste luidete vahelistes nõgudes sookoosluste ja väikejärvedega, moodustades ulatusliku katkematu elupaikade kompleksi piki mererannikut ning sobivate paljunemis- ja levimistingimustega ala metsa- ja sooladele iseloomulikele ohustatud liikidele.

Tüüpiline on kaitsealal esinev Loode-Eestile omane ranniku- ja luitemaastik eelluidete, avatud luitekoosluste, metsastunud luidete ja nendevaheliste soostunud nõgude ja rannajärvedega. Sealsed valgusküllased rannikumännikud on tüüpilised mereäärsetele aladele, kus toitainetevaesele pinnasele on sagedaste räsivate tuulte tõttu kujunenud madalad jändrike mändidega metsad.

Teaduslik väärtus tuleneb peamiselt randadega seotud aktiivsete protsesside pikaajalisest jälgimisest alal. Nõva looduskaitsealal esinevad liikuvate suudmetega jõed. Jõesuudmete asukoha muutumist põhjustab tormituultest tingitud mere tugev lainetus, mis kuhjab jõesuudme ette liivavalli, kuniks ajutiselt merega ühenduse kaotanud jõe voolava vee jõud rajab liivavalli kõige nõrgemas kohas endale taas pääsu mereni.

Ajaloolis-kultuuriline väärtus tuleneb muu hulgas sajand tagasi Vene tsaaririigi ajal luidete kinnitamiseks rajatud metsakaitsealast. Nõukogude ajal väärtustati kaitseala muu hulgas väga hea marjametsana, kus mustikate või pohlade korjamiseks oli vaja spetsiaalset luba. Ajalooliselt huvipakkuvate objektidena on kaitsealal lisaks loodusväärtustele esindatud nii tsariaegsed (raadiojaama asukoht) kui ka nõukogude ajajärgust pärinevad objektid (piirivalveputkad, kunagine rippisild, küntud liivariba, mis takistas elanike pääsu merele), mis ei ole väärtuslikud niivõrd omaette, kuivõrd osana terviklikust maastikukompleksist ja selle ajaloolisest kujunemisest.

Esteetiline väärtus seisneb peamiselt valgusküllases litemännikus, väikejärvedele ja ulatuslikult liivarannalt avanevates vaadetes ning maastiku ja koosluste mitmekesisuses.

Rahvusvahelisest kohustusest tulenevalt tuleb Eesti riigil kaitsta linnudirektiivi I ja II lisa nimetatud ning I lisa nimetamata rändlinnuliike ja loodusdirektiivi I lisa nimetatud elupaigatüpe ning II, IV ja V lisa nimetatud liike.

Lisaks eelpool nimetatud loodusväärtustele on Nõva looduskaitseala kaitse all hoidmine oluline teistegi haruldaste ja ohustatud taime- ja loomaliikide kaitseks. Samas pole nende kõikide eraldi kaitse-eesmärgina nimetamine vajalik – eesmärgiks seatavate katusliikide, nende elupaikade ja koosluste kaitseks kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. See tähendab, et kaitsekorra väljatöötamisel on lähtutud kaitse-eesmärgina loetletud liikide ja koosluste ökoloogilistest nõudlustest. Seeläbi tagatakse kaitse kõikidele liikidele, kelle elupaigaks on kaitse-eesmärgiks olev kooslus või ka neile liikidele, kelle elupaigalised eelistused sarnanevad eesmärgina loetletud katusliikide omadega. Kaitseala kaitse-eesmärgiks on seatud need kooslused ja kaitsealused liigid, kelle kaitse jaoks on tegemist esindusliku ja soodsa seisundi säilitamiseks olulise esinemisalaga. Kaitse-eesmärgiks on seatud ka need liigid, kelle kaitse sellel alal on loodus- või linnudirektiivist tulenev rahvusvaheline kohustus või kelle soodsa seisundi säilimiseks pikaajaliselt (säilimiseks pikas perspektiivis) ei piisa ainult isendikaitsest. Teisi kaitsealuseid liike ei ole kaitsekorra määramisel aluseks võetud, kuid nende puhul on arvestatud, et eesmärgiks seatavate katusliikide ja koosluste alusel kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. Kaitse-eeskirjas sätestatud kaalutusõiguse teostamisel sisustatakse nende liikide puhul kaitse-eesmärgi saavutamist (LKS § 14 lg 2) LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse kaudu. Teiste sõnadega tuleb nende liikide puhul kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tegevusteks ja kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud tegevusteks nõusolekut andes arvestada, et kavandatud tegevus ei oleks vastuolus LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse põhimõtetega. Isendikaitse väldib konkreetsete isendite surmamist, kahjustamist ja hävitamist, kuid ei taga nende liikide elupaikade säilimist sellises mahus, et oleks tagatud nende liikide püsiv pikaajaline säilimine nende levikualal.

Kaitsealal on ekspert Tiit Randla andmetel arvukateks liikideks III kaitsekategooria liblikaliigid sõõrsilmik (*Lopinga achine*) ja vareskaera-aasasilmik (*Coenonympha hero*). Sõõrsilmik on levinud kogu Eestis ja populatsiooni seisundit saab pidada praegu heaks. Liik elab lopsaka alustaimestikuga liigirikastes okas- ja lehtmetsades, tammikutes ja puisniitudel. Vareskaera-aasasilmiku elupaigad on niisked leht- ja segametsad, võsastikud, sood ja liigniisked alad. Kuivendatud soodest liik kaob. Mõlema liigi seisundit Eestis võib hinnata heaks (e-elurikkus). Kaitseala metsad on elupaigaks III kaitsekategooria linnuliigile hallpea-rähnile (*Picus canus*). Liik eelistab elupaigana väikesi ja keskmise suurusega okasmetsi, kuid pesitseb ka leht- ja segametsades. Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) alusel on hallpea-rähni seisundit hinnatud ohuväliseks. Nimetatud liikide korral tuleb arvestada, et kaitseala valitseja võib tuginedes LKS § 55 sätestatud isendikaitse sätetele seada lisaks kaitse-eeskirjas toodud piirangutele liigispetsiifilisi tingimusi, mis on vajalikud isendikaitseks.

2.2. Kaitse alla võtmise otstarbekus

Nõva looduskaitseala on olnud osaliselt kaitse all alates 1985. aastast taimekaitsealana, mille eesmärk oli metsamarjade, ravim- ja meetaimede varude kaitse, taastootmine ja ratsionaalse looduskasutuse korraldamine. 1997. aastal moodustati Nõva maastikukaitseala. Ala jätkuv kaitse all hoidmine on oluline eeskätt loodusdirektiivi ranniku-, soo- ja

metsaelupaigatüüpide ning I ja II kaitsekategooria linnuliikide (sh kassikaku, merikotka, must-toonekure, metsise ja laanerähni) elupaikade kaitse-eesmärgil. Keskkonnastrateegia 2030 eesmärk on bioloogilise mitmekesisuse vallas elustiku liikide elujõuliste populatsioonide säilitamiseks vajalike elupaikade ja koosluste olemasolu tagamine.

Kaitseala eesmärkidesse lisatavad loodusdirektiivi elupaigatüübid liivikud (2330), kuivad nõmmed (4030), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430) ja lammi-lodumetsad (91E0*) on alal määratud 2008. aastal tehtud inventuuri käigus. OÜ Metsaruum (ekspert T. Türnpu) poolt inventeeritud liivikute (2330) pindala (1,4 ha) ei ole suur, kuid need on kõrge esinduslikkusega. Kuivad nõmmed (4 ha) moodustavad osa mosaiiksest luitestikuga seotud elupaigakompleksist. Niiskuslembeseid kõrgrohustuid (6430) on kaitsealal inventeeritud ka ELF soode inventuuri käigus (ekspertid K. Kohv 2010 ja E. Leibak 2012). Tegemist on veekogude kinnikasvamisel kujunenud või sookooslustega kaasneva elupaigatüübiga, mille esinduslikkus ei ole hinnatud kõrgeks. Seni kaitseta alade liitmine ja kaitsekorra kehtestamine, mis võimaldab reguleerida maaparandustöid, aitab kaasa elupaiga säilimisele ja seisundi paranemisele. Anneli Palo inventeeris alal 2008. aastal Lepaoja kaldal lammi-lodumetsi (91E0*) 1,5 ha. Elupaiga esinduslikkuse hinnang ei ole kõrge, tegemist on taastuva sanglepalodumetsaga. Lammi-lodumetsad (91E0*) on haruldaste ja ohustatutena lisatud loodusdirektiivi I lissasse ning märgitud seal esmatähtsate elupaikadena, mille kaitse tagamisel on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel eriline vastutus. Eestis on elupaigatüüp piiratud levikuga.

Kaitse-eesmärkidest arvatakse välja loodusdirektiivi I lisa nimetatud elupaigatüüpide veealuste liivamadalate (1110), kuivade kanarbiku ja kukemarjaga liivanõmmede (2320) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse. Kaitsealal ei esine elupaigatüüpi veealused liivamadalad (1110) ega ole inventeeritud elupaigatüüpi kuivad kanarbiku ja kukemarjaga liivanõmmed (2320). Anneli Palo inventeeris 2008. a siirdesoo- ja rabametsi kolmel alal kokku ligikaudu 9 ha, nende esinduslikkust ei ole hinnatud kõrgeks ning valdavalt on tegemist pigem rabametsailmelise kooslusega kui tüüpilise rabametsaga.

Lisaks on alal inventeeritud loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüp vanad laialehised metsad (9020*), mille pindala kaitsealal on väike (2,4 ha) ja seetõttu ei ole eraldi eesmärgiks seatud.

Kaitseala laiendused on vajalikud, et kaitsta ja säilitada kaitsealaga külgnevaid looduskaitsealalt väärtuslikke metsa- ja sookooslusi ning ornitoloogilisest seisukohast kõrge looduskaitsealalt väärtusega alasid. Nõva maastikukaitsealaga piirnevad kõrge loodusväärtusega metsa- ja sooelupaigad moodustavad ühtse terviku juba kaitse all olevate metsa- ja soomassiividega ning loodusväärtuste tervikliku kaitse tagamiseks on vajalik kaitseala laiendamine. Samuti on kaitseala laiendus vajalik linnudirektiivi liikide, sh II kaitsekategooria liigi laanerähni ja mitme III kaitsekategooria linnuliigi, sh rähniliikide (hallpea-rähn, väikekirjurähn, musträhn) ning nende elupaikade kaitseks. Väljaspool kaitseala ei ole võimalik tagada seal esinevate kõrge loodusväärtusega elupaigatüüpide ja kaitsealuste liikide pesitsusalade kaitset. Nende alade põhiline ohutegur väljaspool kaitseala on metsade raie ja kuivendamine. Püsielupaik moodustatakse eelkõige konkreetse liigi kaitseks ning seatud piirangud ei taga kaitset teistele liikidele ja elupaigatüüpidele.

Kaitsealaga liidetakse piirnevad püsielupaigad ja piirnev hoiuala maismaaosa, kuna sarnast kaitsekorda nõudvate kõrvuti asetsevate alade kaitse on ühe alana otstarbekam.

Ala on külastatav puhkepiirkond nii liivarandade kui ka marjametsade tõttu. Luitekooslused on väga tallamisõrnad ning seepärast vajavad nad loodusväärtuste säilitamiseks külastajate

suunamist ja kaitsekorra kehtestamist. Kaitseala männikutes on pelgupaiga leidnud mitu I ja II kaitsekategooria linnuliiki: kassikakk, metsis ja merikotkas, kes on pesapaigas häirimise suhtes tundlikud ning vajavad pesitsusajal inimeste suunamist nende pesapaikadest eemale.

Lisaks eespool kirjas olevale on Nõva looduskaitseala kaitse all hoidmine põhjendatud asjaoluga, et tegemist on juba praegu valdavas osas Nõva-Osmussaare loodus- ja linnuala koosseisus Natura 2000 võrgustikku kuuluva alaga. Natura 2000 aladel tuleb tagada kaitstavate liikide ja elupaikade soodne seisund. Senine kaitsekord ei ole linnu- ja loodusdirektiivi täitmiseks piisav. Nõva-Osmussaare loodusala kaitse-eesmärgiks olevate metsaelupaikade soodsat seisundit ei ole võimalik tagada piiranguvööndis. Projekteeritav kaitseala kavandatakse tervikuna esitada Natura 2000 alade võrgustikku.

Kaitseala aitab lisaks rahvuslikele loodusväärtustele kaitsta ka üleeuroopalisi loodusväärtusi ja täidab sellega Eesti riigi rahvusvahelist kohustust.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Alates 1997. aastast on ala kaitse all maastikukaitsealana. LKS § 28 kohaselt on maastikukaitseala kaitseala maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutamise reguleerimiseks. LKS § 27 kohaselt on looduskaitseala kaitseala looduse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Kaitseala (varasem maastikukaitseala) otsustati määrata looduskaitsealaks, kuna kaitseala ulatuslikule (valdavalt metsastunud) luitemaastikule on kujunenud mitmekesine looduslike koosluste kompleks, mis on elupaigaks paljudele haruldastele või vähelevinud kaitstavatele liikidele, ning kaitse-eesmärk ei ole üksnes maastikuilme säilitamine, vaid ka elupaikade kaitse ja kujundamine kaitstavate liikide vajadustest lähtuvalt. Levinuim on protsessikaitse.

Hoiuala kaitsekord ei võimalda mitme eri rangusega vööndi moodustamist ja vajaliku piirangu (nt ajaline liikumispiirang liikide häirimise vältimiseks pesitsusajal, metsakuivenduse eesmärgil maaparandussüsteemide hoiutööde keelamine) rakendamist, mis on alal kaitse-eesmärkide saavutamiseks vajalikud. Mitme alal esineva kaitsealuse liigi (kassikakk, metsis, merikotkas) pesitsusedukuse tagamiseks on nende elupaigas vajalik inimestele teatud viibimispiirangute kehtestamine. Püsielupaigana kaitstakse eelkõige konkreetse liigi elupaika, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi. Eeltoodu tõttu on põhjendatud kaitsealaga piirneva hoiuala osa ja püsielupaikade liitmine Nõva looduskaitsealaga, lisaks on sarnast kaitsekorda nõudvate kõrvuti asetsevate alade kaitse ühe alana otstarbekam (vaata ka selgitust ptk 2.2).

2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piirid

Kaitseala piiritlemisel on lähtutud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad loodusväärtused ja loodusväärtustele vajalik puhver ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid ning Eesti põhikaardile kantud maastikuobjekte nagu rannajoon, teed, elektriliinid, metsasihid, veekogude kaldad. Kohtades, kus maastikulised alused puuduvad, on piiritlemisel kasutatud maakatastri andmeid ja looduses tuvastatavate punktide vahelisi mõttelisi sirgeid. Kaitseala piir on kantud kaardile, kasutades alusena Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid.

Kaitseala koosneb viiest lahustükist. Kaitseala põhja- ja läänepiiriks on põhikaardile kantud

rannajoon. Maismaal kulgeb piir piki teede, metsasihtide, elektriliinialuste, ojade ja kuivenduskraavide serva või mööda kinnistupiire.

Planeeritavates piirides kaitseala kogupindala on ligi 2390 ha (sellest on sihtkaitsevööndis 2116 ha ja piiranguvööndis 274 ha). Kaitseala pindalast moodustab riigimaa ligikaudu 2144 ha (sellest 1943 ha sihtkaitsevööndis), eramaa 196 ha (sellest 139 ha sihtkaitsevööndis), munitsipaalmaa 4 ha (tervikuna piiranguvööndis), 46 ha on reformimata riigimaa (valdavalt rannavööndis olev maa-ala).

Uut kaitstavat ala lisandub ligikaudu 479 ha, sellest on riigimaad ligi 365 ha ja eramaad 114 ha. Lisanduv seni kaitse alt väljas olnud maa-ala on valdavalt metsa- ja soolad, mis moodustavad ühtse massiivi praegu kaitse all olevate kooslustega, liidetavatel aladel on mitu II ja III kaitsekategooria ja/või direktiivi lisades nimetatud liigi elupaika. Uuest kaitstavast alast 375 ha määratakse sihtkaitsevööndisse ja 104 ha piiranguvööndisse.

Kaitse alt arvatakse välja ligikaudu 6 ha varem maastikukaitsealana, hoiualana või püsielupaigana kaitse all olnud ala, sellest eramaad, mis oli sihtkaitsevööndis, on 5 ha. Kaitse alt välja arvataval alal loodusväärtusi ei esine ja kaitse-eesmärkide saavutamist see ei ohusta. Maastikukaitsealal olevat ligikaudu 3 ha suuruse pindalaga rannaala ei arvata kaitse alt välja: seoses hoiuala ja kaitseala vahelise piiri korrigeerimisega vastavalt põhikaardijärgsele rannajoonele jääb see ala hoiualale.

Võrreldes Vabariigi Valitsuse 11. aprilli 2005. a määrusega nr 77 „Nõva maastikukaitseala kaitse-eeskiri” kehtestatud Nõva maastikukaitseala piiriga (pindala 1876 ha, sh sihtkaitsevööndis 1350 ha ja piiranguvööndis 526 ha) suureneb kaitseala pindala summaarselt (arvestades nii vähenemisi kui suurenemisi) ligikaudu 514 ha võrra: sellest 14 ha oli varem hoiualal (1,3 ha on piirnev maismaaosa, kus kehtis hoiuala kaitsekord, ülejäänud 12,7 ha on seotud piiri korrigeerimisega vastavalt põhikaardijärgsele rannajoonele) ja 30 ha moodustavad püsielupaigad. Hoiualalt ja olemasolevast püsielupaigast läheb eramaad sihtkaitsevööndisse 10 ha ja piiranguvööndisse 0,2 ha.

Pindalalised muutused eramaade osas on järgmised: Hoiualalt ja olemasolevast püsielupaigast läheb eramaad sihtkaitsevööndisse 10 ha ja piiranguvööndisse 0,2 ha. Lisanduvast seni kaitseta eramaast läheb sihtkaitsevööndisse 69 ha ja piiranguvööndisse 45 ha. Sihtkaitsevööndiga liidetakse alad, et tagada elupaigatüübi soostunud ja soo-lehtmetsade, merikotka ja laanerähni elupaikade kaitse. Piiranguvööndiga liidetakse alad, et tagada elupaigatüübi metsastunud luited kaitse ja vajalik puhver märgalakooslustele. Kaitse alt arvatakse välja 5 ha sihtkaitsevööndis olevat eramaad, kus kaitset vajavaid loodusväärtusi ei esine. Osaliselt on muutus tingitud ka piiri korrigeerimisest vastavalt uuele põhikaardile.

Vastavalt eelnõukohasele kaitse-eeskirjale koosneb kaitseala tulenevalt kaitse-eesmärkidest, kaitsekorra eripärast ja majandustegevuse piiramise astmest kaheksast sihtkaitsevööndist (Keibu, Mustjärve, Peraküla, Pikane, Põõsaspea, Rooslepa, Uuejõe, Viiandilaane) ja seitsmest piiranguvööndist (Dirhami, Keibu, Lepaaugu, Lepajõe, Liivanõmme, Liivase, Roosta).

Sihtkaitsevööndid on vajalikud looduslike koosluste ja kaitstavate liikide elupaikade säilitamiseks. Sihtkaitsevöönditesse on arvatud kõrgeima looduskaitse väärtusega piirkonnad, kus esinevad I ja II kaitsekategooria ning linnudirektiivi I lisa liigid ning väärtuslikud loodusdirektiivi elupaigatüübid. Kaitsealuste linnuliikide pesitsusalad on arvatud sihtkaitsevööndisse, sest seal on vajalik seada ajalisi liikumispäärdusi, mis on olulised

kassikaku, merikotka ja metsise pesitsusedukuse tagamiseks. Loodusdirektiivi kõrge loodusväärtusega ranniku-, soo- ja metsaelupaigatüübid on arvatud sihtkaitsevööndisse. Nendel aladel on oluline muuhulgas seada piiranguid kõikidele raieliikidele ja kuivendussüsteemide hooldusele, mis on vajalikud nende elupaikade soodsa seisundi tagamiseks. Elupaikade säilitamise abil hoitakse ka tüüpilist maastikuilmet ja kaitstakse looduse mitmekesisust.

Piiranguvööndid hõlmavad majanduslikult kasutatavaid alasid. Piiranguvööndisse jäävad alad, kus väärtuste kaitseks ei ole vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord. Piiranguvööndisse jäävad alad, kus elupaikade esinduslikkus ei ole kõrge, ja kaitstavate liikide poolest vähemesinduslikud alad, mis on siiski olulised metsamassiivi tervikliku kaitse tagamiseks ja on potentsiaalselt sobivad kaitstavate liikide esinemisalad. Piiranguvööndisse on arvatud ka aktiivselt kasutatavad ja planeeritavad puhkealad rannikul, mis on olulised kaitseala terviklikkuse tagamiseks.

Vööndite piiri määramisel on lähtutud kaitseväärtuste olemasolust ja kaitsekorrast tulenevast ohutegurite vältimise võimalusest ning sellest, et piir oleks üheselt arusaadav ja looduses tuvastatav. Piir kulgeb mööda teede, radade, metsasihtide ja elektriliinialuste serva, järve- ja kraavikaldaid. Kohtades, kus puuduvad selged piirid, kasutati looduses tuvastatavate punktide vahelisi mõttelisi sirgeid või kinnistupiire.

Peraküla sihtkaitsevöönd (varasem Vananõmme, Liivase ja Uuejõe sihtkaitsevöönd ning osaliselt Toatse piiranguvöönd) on moodustatud seal asuvate metsakoosluste metsastunud luidete (2180), vanade loodusmetsade (9010*) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) kaitseks. Ala hõlmab Peraküla soo, Toatse, Allika ja Pikane järve koos nende kallastel kujunenud sookooslustega. Peraküla sihtkaitsevööndisse on arvatud ka see osa metsise elupaigast, mis ei ole aktiivselt kasutatav mänguala. Kavandatavates piirides on Peraküla sihtkaitsevööndi pindala ligikaudu 1037 ha ja valdavalt jääb ala riigimaale.

Peraküla sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala laienduse eesmärk on liita kaitsealaga piirnevad metsa- ja sookooslused. Nimetatud ala kuulub SA Eestimaa Looduse Fond ettepaneku alusel nn Natura varialade nimestikku (Nõva-Osmussaar). Loodusdirektiivi elupaigatüüpidest esinevad laiendusel siirde- ja õõtsiksood (7140), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (7210*), liigirikad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*; ekspert A. Palo, 2008). Alale on inventeeritud vääriselupaik (keskkonnaregistri kood VEP155088). Soovikumetsad on Eestis range kaitsega metsade hulgas alaesindatud ning neid on vaja täiendavalt kaitse alla võtta. Hüdroloogiliselt on Peraküla soo ja seda ümbritsevad endised madalsoometsad terviklik kompleks. Alade liitmine kaitsealaga on igati põhjendatud ka II kaitsekategooria linnuliikide soodsa seisundi tagamiseks, kuna laiendusel on metsise elupaik ja ala on potentsiaalselt sobiv praeguse kaitseala välispiiri lähistel pesitseva kassikaku jaoks. Liidetavate alade piiritlemisel on eelnõus lähtutud looduses selgelt eristatavatest piiridest.

Kaitseala laiendusele jääb osaliselt maaüksus Nõva metskond 2 (53101:001:0591) Perakülas Lääne-Nigula vallas, maaüksus katastritunnusega 53101:001:0862, Nõva metskond 25 (53101:001:0446), osaliselt Nõva metskond 20 (53101:001:0359) ja valdavas osas Nõva metskond 43 (53101:001:0447) Nõva külas Lääne-Nigula vallas.

Uut kaitstavat ala on Peraküla sihtkaitsevööndis 183 ha, sellest 5 ha on eramaa.

Kaitsealast jääb välja Õunapuu maaüksus (53101:001:1070) Rannakülas Lääne-Nigula vallas. Kinnistul ei esine kaitseala kaitse-eesmärkides nimetatud loodusväärtusi, välja arvatud

lõunaosas väga väikesel pindalal (0,02 ha) inventeeritud loodusdirektiivi elupaigatüüp metsastunud luited. Tegemist on väheesindusliku luitemetsaga, mille looduskaitsest seisundit pole hinnatud kõrgeks. Kinnistu sihtotstarve on elamumaa ja Peraküla sihtkaitsevööndi kaitsekord piiraks oluliselt kinnistu sihtotstarbelist kasutamist. Kaitseala piiril pole väikese eraldiseisva alana piiranguvööndi moodustamine mõistlik. Arvestades kaitseväärtuste esinemist vaid 0,02 hektaril, ei kahjusta Õunapuu maaüksuse kaitsealast väljaarvamine kaitseala ning loodus- ja linnuala kaitse-eesmärke. Võrreldes ekspertiisjärgse kaitseala piiriga ei arvata kaitsealasse Pagari maaüksust (53101:001:0542) Nõva külas Lääne-Nigula vallas. Esialgelt kavandatud kaitsealaga liidetavale alale Pagari kinnistul olulisi kaitstavate liikide elupaiku ei jää ja loodusdirektiivi elupaigatüüpi lääne-mõõkrohuga lubjarikkad madalsood esineb vaid kinnistu põhjapiiril. Vastavalt elupaigatüüpide levikule on korrigeeritud piiri ka piirneval maaüksusel Nõva metskond 2 (53101:001:0591). Maaüksusel Nõva metskond 43 on inventeeritud loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad loodusemetsad ja selle metsaosa liitmine kaitsealaga on põhjendatud.

Peraküla sihtkaitsevööndi põhjapiir kulgeb mööda rannajoont. Sihtkaitsevööndi ja Liivase piiranguvööndi piir kulgeb mööda metsapiiri ning metsas mööda mõttelisi sirgeid nii, et enamkasutatav puhkeala jääb sihtkaitsevööndist välja. Ida- ja ühtlasi kaitseala piirina on kasutatud kinnistupiire, metsasihi ja elektriliinialuse serva. Ühine piir Mustjärve sihtkaitsevööndiga kulgeb piki teid ja metsasihte, kusjuures piirisihid ning piiril olevatest kirde-edelasuunalistest teedest ida- ja läänepoolne (Liivanõmme tee) jäävad Peraküla sihtkaitsevööndisse, keskmine tee jääb terves ulatuses Mustjärve sihtkaitsevööndisse. Mustjärve sihtkaitsevööndist idas on vööndi ja ühtlasi kaitseala piiritlemisel aluseks kinnistupiirid, ida-läänesuunaline metsasiht (kusjuures siht on kaitsealast väljas) ning kraavi kallas (kusjuures kraav jääb kaitsealast välja). Mustjärve sihtkaitsevööndist läänes kulgeb vööndi ja ühtlasi kaitseala piir mööda kinnistupiire ja piki kinnistut läbiva tee serva (kusjuures tee jääb kaitsealast välja). Peraküla sihtkaitsevööndi lõunapiiriks ja ühtlasi kaitseala piiriks on Peraküla soole lähima kuivenduskraavi serv, kusjuures piirikraav on arvatud sihtkaitsevööndisse, kuna see võimaldab seada maaparandussüsteemide hooldustöödele tingimusi, mis on vajalikud sihtkaitsevööndis asuvate sookoosluste kaitseks, ja kinnistupiir. Piir Pikane sihtkaitsevööndiga kulgeb mööda kinnistupiiri ja kuivenduskraavi (kusjuures kraav jääb Peraküla sihtkaitsevööndisse). Peraküla sihtkaitsevööndi läänepiir ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb piki metsasihti, kusjuures siht jääb kaitsealast välja. Loodeosas piirneb Peraküla sihtkaitsevöönd Uuejõe sihtkaitsevööndiga. Vöönditevaheliseks piiriks on Uuejõe tee merepoolne serv ja Uuejõe vasakkallas, kusjuures liikuvus jõesuudmes kulgeb piir mööda kindlaid punkte ühendavat mõttelist sirget.

Mustjärve sihtkaitsevöönd on moodustatud loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpide, eelkõige vanade loodusemetsade (9010*) ning I kaitsekategooria liigi kassikaku ja II kaitsekategooria liigi metsise kaitseks. Luidetevahelistes nõgudes on kujunenud märgalakooslused: luidetevahelised niisked nõod (2190) ja liigirikkad madalsood (7230). Mustjärve sihtkaitsevööndit on laiendatud endise Toatse piiranguvööndi arvelt. 154 ha pindalaga vöönd on piiritletud põhimõttel, et kassikaku elupaik ja metsise mänguala jäävad tervikuna Mustjärve sihtkaitsevööndisse. Valdavas osas piirneb vöönd Peraküla sihtkaitsevööndiga. Eraldi vööndi moodustamine on vajalik ajalise liikumiskiiruse kehtestamiseks, mis aitab tagada kaitsealuste ja häirimistundlike linnuliikide pesitsusedukuse. Mustjärve sihtkaitsevööndi lõunapiir ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb piki tee serva. Ala jääb tervikuna riigimaa maaüksusele Nõva metskond 2 (53101:001:0591).

Uuejõe sihtkaitsevöönd on moodustatud liivaranna elupaikade ning metsakoosluste metsastunud luidete (2180) ja vanade loodusmetsade (9010*) kaitseks. 66 ha pindalaga vöönd asub terves ulatuses riigimaal. Uuejõe sihtkaitsevööndi põhjapiir ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb mööda rannajoont, idas ja lõunas on ühine piir Peraküla sihtkaitsevööndiga. Uuejõe sihtkaitsevööndi läänepiir ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb mööda kinnistupiiri. Eraldi vööndi moodustamine on vajalik, sest siinsete metsade kaitse tagatakse looduslikule arengule jätmisega.

Lahustükina on kaitse alla võetud Viiandilaane metsamassiivi lõunaosa. **Viiandilaane sihtkaitsevöönd** on moodustatud eelkõige alal pesitsevate I kaitsekategooria liigi musttoonekure ja II kaitsekategooria liigi laanerähni ning nende elupaikade kaitseks. Lisaks pesitseb Viiandilaane sihtkaitsevööndis mitu III kaitsekategooria linnuliiki, sh mitu rähniliiki (hallpearähn, väike-kirjurähn, musträhn). Viiandilaanes asub rähnide riiklik püsiseireala ning tegemist on väga mitmekesise rähnikooslusega metsaga, mis on oluliseks põhjenduseks selle kaitse alla võtmisel. Viiandilaane sihtkaitsevöönd on vajalik ka sealsete metsakoosluste, soostuvate ja soolehtmetsade (9080*) ja vanade loodusmetsade (9010*; ekspert A. Palo, 2008; R. Nellis, 2015) kaitseks. Viiandilaane sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on kaitsealuste liikide elupaikade kaitse ning metsakoosluste looduslikkuse taastamine ja looduslikule arengule jätkmine. Lisaks on alal inventeeritud vanad laiulehised metsad (9020*), mis väikese pindala tõttu ei ole eraldi kaitseala eesmärgiks seatud. Kaitsealaga on liidetud maaüksus Kingpooli (52001:001:0225), maaüksused katastritunnusega 52001:001:3009, 52001:001:3230, 52001:001:2986, 52001:001:2182, 52001:001:1669 ja 52001:001:1350, osaliselt maaüksused Riguldi metskond 63 (52001:001:1114) ja Riguldi metskond 64 (52001:001:1115), maaüksused katastritunnusega 52001:001:3007, 52001:001:1206, 52001:001:3273, 52001:001:1207, 52001:001:3274 ja 52001:001:2326 ning väikeses osas Tihniku (52001:001:0127) ja Riguldi metskond 61 (52001:001:1112) Tuksi külas / Bergsbys Lääne-Nigula vallas. Kaitstavat ala on laiendatud maaüksusel Riguldi metskond 60 (52001:001:1109) ja väikeses osas maaüksusel Riguldi metskond 6 (52001:001:1185), mis varem olid osaliselt kaitse all püsielupaigana. Valdavas osas jääb kaitseala laiendus Viiandilaane sihtkaitsevööndis riigimaale.

Uut kaitstavat ala on Viiandilaane sihtkaitsevööndis 144 ha, sellest on eramaad 33 ha.

164 ha suuruse vööndi piiritlemisel on alusena kasutatud kinnistupiire, sihte ja kuivenduskraave, kusjuures piirikraavid on üldjuhul määratud sihtkaitsevööndisse maaparandussüsteemide hooldus- ja rekonstrueerimistöde kontrollimiseks, mis on vajalik sealsete looduslike metsakoosluste kaitseks.

Kaitseala on laiendatud ja I kaitsekategooria linnuliigi merikotka elupaiga (osaliselt Pikane püsielupaik) kaitseks on moodustatud **Pikane sihtkaitsevöönd**. Vööndi piiritlemisel on lähtunud põhimõttest, et pesapuu ümber moodustuks valdavalt 200 m kaitsevöönd, kus kehtiks merikotkale vajalik kaitsekord. Sihtkaitsevööndisse on arvatud Spithami külas / Spithamnis Lääne-Nigula vallas maaüksus Leelu (52001:001:0206), mis LKS § 50 lg 2 kohaselt asub osaliselt püsielupaigas, ja osaliselt Nõva maastikukaitseala kaitse-eeskirja kohaselt Vananõmme sihtkaitsevööndis olev maaüksus Vööndi (52001:001:0207). Kaitstavat ala on laiendatud maaüksusel katastritunnusega 52001:001:0017 ja kaitsealasse arvatud osaliselt maaüksus katastritunnusega 52001:001:4466. Sihtkaitsevööndi kaitsekord on vajalik nii I kaitsekategooria linnuliigi kui ka seal oleva loodusdirektiivi elupaigatüübi soostuvate ja soolehtmetsade (9080*; ekspert A. Palo, 2008) kaitse tagamiseks. Ristkülikukujuline ligikaudu 37 ha pindalaga sihtkaitsevöönd piirneb põhjast ja idast Peraküla sihtkaitsevööndiga. Pikane sihtkaitsevööndi lõunapiiriks on kinnistupiir, läänepiir kulgeb piki metsasihti.

Uut kaitstavat ala on Pikane sihtkaitsevööndis 20 ha ja see on eramaa.

Keibu sihtkaitsevöönd on moodustatud Keibu ranniku ja luitestiku ning seal kujunenud rannikuelupaikade, metsa- ja sookoosluste kaitseks. Loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpide metsastunud luidete (2180), vanade loodusmetsade (9010*) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*), samuti soo-elupaigatüüpide siirde- ja õõtsiksoode (7140) ning liigirikaste madalsoode (7230) kaitseks on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord. Vööndisse jääb vana rannikulõugas Lepaauk.

Keibu sihtkaitsevööndit on laiendatud endise Lepaaugu piiranguvööndi arvelt, sh on sihtkaitsevööndisse arvatud Lepaaugu liiv-maakeele püselupaik maaüksusel Nõva metskond 4 (53101:001:0595) Vaisi külas Lääne-Nigula vallas.

Keibu sihtkaitsevööndi piires on kaitse alla võetud ka Keibu luitestiku seni kaitsmata osa. Kaitstavat ala on laiendatud maaüksusel Nõva metskond 4 (53101:001:0595) Vaisi külas Lääne-Nigula vallas. Kaitseala laiendus on vajalik, et tagada seal esineva kõrge loodusväärtusega loodusdirektiivi elupaigatüübi metsastunud luided (2180; ekspert A. Palo, 2008) kaitse. Inventeeritud elupaigatüübi esinduslikkus on hinnatud heaks ja looduskaitseline väärtus väga kõrgeks. Metsastunud luidete kaitse on Nõva looduskaitseala kaitse-eesmärgiks, alal asuv metsaosa moodustab terviku juba kaitse all oleva metsaalaga ning kaitse-eesmärgi tagamiseks ja loodusväärtuse säilimiseks on ala arvamine looduskaitseala koosseisu igati põhjendatud. Lisaks seal asuvatele loodusväärtustele on arvestatud asjaoluga, et osa alast on olemasolevate kaitstavate alade (Nõva maastikukaitseala ja Nõva-Osmussaare hoiuala) vahel, piirnedes valdavas osas juba kaitse all olevate aladega. 2008. aastal Eestimaa Looduse Fondi eksperdi Kaupo Kohvi poolt Nõva looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõule tehtud eksperdiarvamuse kohaselt on kaitseala selline piiritlemine igati põhjendatud. Kaitstava ala piiri on korrigeeritud ja kaitseala vähesel määral laiendatud ka Vihterpalu metskond 5 maaüksusel (56201:001:0470), et kaitseala piir oleks looduses selgemini tuvastatav.

Keibu sihtkaitsevööndisse on arvatud Keibu luitestiku kõige kõrgem ja hästi väljakujunenud osa – osaliselt maaüksused Alma (56201:001:0006), Vihterpalu metskond 29 (56201:001:0783), Vihterpalu metskond 28 (56201:001:0782) ja Vihterpalu metskond 30 (56201:001:0784) Keibu külas Padise vallas. Siinai maaüksusel (56201:001:0557) on kaitseala oluliselt laiendatud ning Meerikametsa 2 (56201:001:0026) maaüksusel on piiri korrigeeritud ja viidud see metsa servani, et kaitseala piir oleks looduses selgemini tuvastatav. Keibu sihtkaitsevööndi laiendusel esinevad väga erinevad loodusdirektiivi elupaigatüübid, sh mitmesugused luided ja nendega seotud elupaigatüübid (2110, 2130*, 2180, 2190, 2330, 4030), siirde- ja õõtsiksood (7140), vanad loodusmetsad (9010*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*; OÜ Metsaruum, ekspert T. Tärnpu, 2008), mille kaitse on Nõva looduskaitseala kaitse-eesmärgiks. Seal asuv luitestiku- ja metsaosa moodustab terviku juba kaitse all oleva alaga.

Uut kaitstavat ala on Keibu sihtkaitsevööndis 25 ha, sellest eramaad 9 ha.

Kaitsealast on tervikuna välja arvatud varem osaliselt kaitsealal olnud Keemiajaama maaüksus (53101:001:0212) Nõva külas Lääne-Nigula vallas. Kinnistu sihtotstarve on tootmismaa ja Keibu sihtkaitsevööndi kaitsekord seaks olulised piirangud ala sihtotstarbelisele kasutusele. Kaitseala piiril eraldiseisva väikese piiranguvööndi moodustamine ei ole otstarbekas ja selleks puudub vajadus, sest kinnistul ei ole inventeeritud kaitseala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusväärtusi, sh loodusdirektiivi elupaigatüüpe ning linnudirektiivi liike ja nende elupaiku.

414 ha pindalaga vööndi põhjapiiriks on rannajoon. Keibu sihtkaitsevööndi ja Lepaaugu piiranguvööndi piir kulgeb nii, et sihtkaitsevööndist jääb välja enamkasutatav puhkeala rannas ja Lepaaugu kirdeosas. Piir kulgeb piki liivaranna ja metsa piiril kulgevat rada, mööda Lepaoja vasakkallast ning Lepaaugu ääres mööda kaldajoont. Keibu sihtkaitsevööndi idapiir ja ühtlasi kaitseala välispiir kulgeb mööda kinnistupiire, Keiburanna tee perve ja elektriliinialuse serva. Keibu sihtkaitsevööndi ja Keibu piiranguvööndi piir kulgeb nii, et esinduslik Keibu luitestik, kõrge loodusväärtusega metsaelupaigad ja kinnikasvanud Siinai järve kohale kujunenud sooala jäävad sihtkaitsevööndisse. Piir kulgeb lõuna suunas piki kraavi serva nii, et kraav jääb sihtkaitsevööndisse. Kus looduses selged piirid puuduvad, on kasutatud piiritlemisel mõttelisi sirgeid, mille nurgapunktide koordinaadid on X 485 844 Y 6 566 676 ja X 485 841 Y 6 566 648. Edasi kulgeb piir lääne suunas piki metsasihti nii, et siht jääb sihtkaitsevööndist välja, ja mööda piirjoont, mille käänupunktide koordinaadid on X 485 589 Y 6 566 071 ja X 485 479 Y 6 566 095, ning mööda kinnistupiire. Keibu sihtkaitsevööndi ja Lepajõe piiranguvööndi piir kulgeb mööda kinnistupiire. Piir Liivanõmme piiranguvööndiga kulgeb piki olemasolevaid metsasihte ja teed, kusjuures tee jääb sihtkaitsevööndist välja. Keibu sihtkaitsevööndi lääne- ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb piki looduses jälgitavat ja põhikaardile kantud teed ja metsarada nii, et tee ja rada jäävad kaitsealast välja. Keibu sihtkaitsevööndist jääb välja vööndi loodeosas asuv Kallaste maaüksus (53101:001:0130), mis on arvatud Liivanõmme piiranguvööndisse.

Põõsaspea sihtkaitsevöönd on moodustatud luitelise ranniku ja seal kujunenud metsastunud luidete (2180) kaitseks. 44 ha pindalaga vöönd jääb tervikuna riigimaale. Sihtkaitsevööndi maismaapiir ja ühtlasi kaitseala välispiir kulgeb valdavas osas mööda kinnistupiiri, väikses lõigus mööda elektriliinialuse serva ja piki Spithami metsateed nii, et tee ja liinialune jäävad kaitsealast välja. Loodeosas piirneva Dirhami piiranguvööndi ja Põõsaspea sihtkaitsevööndi piir kulgeb piki kirde-edelasuunalist metsa- ja liivaranna piiril kulgevat rada (rada jääb sihtkaitsevööndist välja) ning kindlaid punkte ühendavaid mõttelisi sirgeid nii, et looduskaitsealiselt väärtuslikud metsakooslused jäävad sihtkaitsevööndisse ja endise Noarootsi valla kehtestatud detailplaneeringuga kavandatud puhkeala piiranguvööndisse. Tegemist on kehtiva määruse kohaselt kaitse all oleva alaga.

Rooslepa rannikul asuva luitelise maastiku ja seal kujunenud metselupaikade kaitseks on moodustatud **Rooslepa sihtkaitsevöönd**. Kahest lahustükist koosnev 202 ha pindalaga vöönd jääb valdavas osas riigimaale.

Rooslepa sihtkaitsevööndit on laiendatud ja kaitsealaga on liidetud osaliselt Dirhami külas / Derhamnis Lääne-Nigula vallas asuva Dirhami kordoni maaüksuse (52001:001:0100) ala, mis oli varem Nõva-Osmussaare hoiualal. Alal on inventeeritud loodusdirektiivi elupaigatüüp metsastunud luided (2180; ekspert A. Palo, 2008), mis moodustab terviku piirneva sihtkaitsevööndis oleva metsaalaga ja mille kaitse tagamiseks on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord.

Kaitsealast on välja arvatud maaüksused Künka (52001:001:1078), Rannamaa (52001:001:1077) ja Ringi (52001:001:1079) Dirhami külas / Derhamnis Lääne-Nigula vallas. Kaitseala piir on tõmmatud piki pinnasteed nagu naaberkinnistutel. Nende maaüksuste puhul on tegemist kaitseala piiril oleva eramaaga, mille sihtotstarve on elamumaa. Sihtkaitsevööndi kaitsekord seab olulisi piiranguid kinnistu sihtotstarbelisele kasutamisele, milleks puudub vajadus, sest seal ei ole registreeritud kaitseala eesmärgiks olevaid väärtusi (sh loodusdirektiivi elupaigatüpe ning linnudirektiivi liike ja nende elupaiku).

Rooslepa sihtkaitsevööndi piiri on muudetud maaüksusel Riguldi metskond 20 (52001:001:0305) ning kaitsealast on välja arvatud maaüksuse põhjaosas olev elektriliinialune ja sellest põhja pool olev osa. Väljajäaval alal loodusväärtusi, sh loodusdirektiivi elupaigatüüpe ei esine ja kaitseala eesmärkide saavutamist kaitsealast välja arvamine ei ohusta.

Sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala läänepiiriks on rannajoon; idapiir kulgeb valdavalt mööda riigimaa kinnistupiire. Maaüksusel Riguldi metskond 20 (52001:001:0305) kulgeb vööndi ja ühtlasi kaitseala piir mööda elektriliini aluse serva. Kaht lahustükki ühendava Roosta piiranguvööndi piiritlemisel on lähtutud põhimõttest, et sihtkaitsevööndist jääb välja vaid aktiivselt kasutatav puhkeala ja piir kulgeb piki põhikaardile kantud põhja-lõunasuunalise raja serva, kusjuures rada jääb sihtkaitsevööndist välja.

Piiranguvööndisse jäävad alad, kus väärtuste kaitseks ei ole vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord, kus elupaikade esinduslikkus ei ole nii kõrge kui sihtkaitsevööndisse arvatud kooslustel, ning kaitsealuste liikide poolest vähemesinduslikud alad: Liivanõmme ja Keibu piiranguvöönd, mis on siiski olulised metsa- ja soomassiivi tervikliku kaitse tagamiseks ja on potentsiaalselt sobivad kaitstavate liikide esinemisalad; Roosta, Liivase ja Lepaaugu piiranguvöönd hõlmavad aktiivselt kasutatavaid ning Dirhami piiranguvöönd planeeritud puhkealasad rannikul; Lepajõe piiranguvöönd on ala, kuhu juba enne kaitseala moodustamist on planeeritud ehitusala. Piiranguvööndi kaitsekord võimaldab Lepajõe piiranguvööndis hoonete rajamist väljapoole kaitstavaid elupaigatüüpe ning see ei kahjusta ala kaitse-eesmärke.

Suur osa endisest Lepaaugu piiranguvööndist on ümber nimetatud **Liivanõmme piiranguvööndiks**, mille eristamine on vajalik piiranguvööndite erineva kaitse-eesmärgi ning erinevate vajalike tegevuspiirangute tõttu. Lahustükina on arvatud Liivanõmme piiranguvööndisse Keibu sihtkaitsevööndi loodepiiril rannas paiknev Kallaste maaüksus (53101:001:0130; endine Lepaaugu piiranguvöönd). Liivanõmme piiranguvööndiga on liidetud puhvertsooni loomise ja metsamassiivi terviklikkuse kaitse eesmärgil piirnev maa-ala Keibu sihtkaitsevööndist lõunas, kuhu on inventeeritud väheses ulatuses ka loodusdirektiivi elupaigatüüpe liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (9010*) ja lammi-lodumetsad (91E0*; ekspert A. Palo, 2008). Kaitseala on laiendatud osaliselt maaüksustel Treialimetsa (53101:001:0171), Nõva metskond 45 (53101:001:0448), Allikaheina (53101:001:0118) ja Nõva metskond 46 (53101:001:0449) Nõva külas Lääne-Nigula vallas. Nendel maaüksustel on kaitseala laiendus arvatud Liivanõmme piiranguvööndisse. Kaitseala laiendusel paiknev metsala moodustab juba kaitsealuse metsa- ja soolaga tervikkompleksi ning selle väljajäämine kaitsealast ei ole põhjendatud. Liivanõmme piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine, kaitsealuste liikide elupaikade kaitse ning metsa- ja sooelupaigatüüpide soodsa seisundi tagamine. Liivanõmme piiranguvöönd on oluline metsamassiivi tervikliku kaitse tagamiseks ja on potentsiaalselt sobiv kaitstavate liikide esinemisala. Elustiku mitmekesisuse, sh kaitstavate liikide säilimiseks on oluline, et siinset metsa majandatakse nii, et säiliks koosluse mitmekesisus ja looduslik tasakaal.

Liivanõmme piiranguvööndisse jääb uut kaitstavat ala 5 ha, sellest eramaad ligi 2 ha.

121 ha pindalaga Liivanõmme piiranguvööndi ida-, lõuna- ja läänepiiril ning ühtlasi kaitseala välispiiril on piiritlemiseks kasutatud kinnistupiire ning kindlaid punkte ühendavaid mõttelisi sirgeid.

Keibu sihtkaitsevööndist lõunas on moodustatud puhvertsooni loomise ning metsa- ja liidetetaguse soomassiivi tervikliku kaitse eesmärgil **Keibu piiranguvöönd**. Kaitsealaga on

liidetud piirnev maa-ala, kuhu on inventeeritud väiksemal pindalal loodusdirektiivi elupaigatüüpe luidetevahelised niisked nõod (2190), siirde- ja õõtsiksood (7140), vanad loodumetsad (9010*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*; ekspert A. Palo, 2008). Kaitsealaga on liidetud maaüksused Siinai (56201:001:0558), Vihterpalu metskond 31 (56201:001:0785), Vihterpalu metskond 26 (56201:001:0779), Vihterpalu metskond 27 (56201:001:0781), Liivanõmme (56201:001:0272) ja Liivanõmme 2 (56201:001:0277), valdavas osas Alma (56201:001:0006) ja Vihterpalu metskond 25 (56201:001:0778) ning osaliselt maaüksused Vihterpalu metskond 28 (56201:001:0782), Vihterpalu metskond 29 (56201:001:0783), Vihterpalu metskond 30 (56201:001:0784) ja Vihterpalu metskond 6 (56201:001:0728) Keibu külas Padise vallas. Kaitstavat ala on laiendatud Siinai maaüksusel (56201:001:0557) ja Meerikametsa 2 maaüksusel (56201:001:0026).

83 ha pindalaga Keibu piiranguvööndi ida- ning ühtlasi kaitseala piiriks on elektriliinialuse serv, kusjuures elektriliinialune jääb kaitsealast välja. Vööndi kagu- ja lõunapiiril ning ühtlasi kaitseala piiril on piiritlemiseks kasutatud kinnistupiire ning kindlaid punkte ühendavaid mõttelisi sirgeid.

Uuest kaitstavast alast Keibu piiranguvööndis on eramaad ligi 29 ha.

Keibu sihtkaitsevööndiga piirnevasse **Lepaaugu piiranguvööndisse** (pindala 17 ha) on jäetud vaid aktiivselt puhkealana kasutatav rannikuosa.

Liivase ja Roosta piiranguvööndi moodustamine endistele sihtkaitsevööndi aladele on põhjendatud alade aktiivse puhkemajandusliku kasutamise tõttu. Peraküla sihtkaitsevööndiga piirnevas ligikaudu 18 ha pindalaga Liivase piiranguvööndis puudutab muudatus maaüksust Nõva metskond 2 (53101:001:0591) Peraküla külas Lääne-Nigula vallas. Rooslepa sihtkaitsevööndiga piirnevas ligikaudu 18 ha pindalaga Roosta piiranguvööndis puudutab muudatus maaüksusi Riguldi metskond 19 (52001:001:0304) Rooslepa külas / Roslepis ning Rannatuka (52001:001:0303) ja Riguldi metskond 20 (52001:001:0305) Elbiku külas / Ölbäckis Lääne-Nigula vallas. Vööndi ja ühtlasi kaitseala välispiir kulgeb mööda kinnistupiire, ning ühises lõigus Rooslepa sihtkaitsevööndiga 60–100 m kaugusel rannajoonest piki randa kulgevat rada, kusjuures rada jääb piiranguvööndisse.

Dirhami piiranguvöönd on moodustatud alale, kus on kehtestatud detailplaneeringuga planeeritud puhkeala: maaüksusel Riguldi metskond 4 (52001:001:1183) Dirhami külas / Derhamnis Lääne-Nigula vallas. Vööndi piiritlemisel on lähtutud sellest, et inventeeritud kõrge loodusväärtusega loodusdirektiivi elupaigatüübid jääksid endiselt sihtkaitsevööndisse. Ligikaudu 2 ha pindalaga vööndil on ühine piir Põõsaspea sihtkaitsevööndiga. Vööndi lääne- ja ühtlasi kaitseala välispiiriks on katastripiir ning lõunapiir kulgeb piki Spithami metsateed, kusjuures tee jääb kaitsealast välja.

Keibu sihtkaitsevööndi lõunapiiril on kaitseala laiendusel moodustatud **Lepajõe piiranguvöönd**. Seal esinevad kõrge loodusväärtusega loodusdirektiivi elupaigatüübid metsastunud luided (2180) ning luidetevahelised niisked nõod (2190), jõed ja ojad (3260), vanad loodumetsad (9010*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*; ekspert A. Palo, 2008). Kuna seal paikneval Lepajõe (53101:001:0190) maaüksusel Vaisi külas Lääne-Nigula vallas näeb kehtestatud detailplaneering ette ehitusala ning Sammalmäe (56201:001:0796) ja Lepajõe (56201:001:0795) maaüksusele Keibu külas Padise vallas on väljastatud ehitusload, siis määratakse alale piiranguvööndi kaitsekord. Kaitse-eeskirjast tulenevate kaalutusotsuste tegemisel lähtub kaitseala valitseja nende alal esinevate loodusväärtuste paiknemisest, mille

kaitseks looduskaitseala on moodustatud. Ligikaudu 15 ha pindalaga vööndi piiriks on kinnistupiirid; põhjast ja läänest piirneb vöönd Keibu sihtkaitsevööndiga, idas on ühine piir Liivanõmme piiranguvööndiga.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ning kaitse-eeskirja, kaitseala tsoneeringu ja kaitseala kaitsekorra kohta koostatud eksperdiarvamust (Kaupo Kohv 2008). Haudelinnustiku kohta pärinevad andmed „Linnuatlase” koostamise käigus tehtud inventuuridest (pms 2004–2006, eksperdid Tiit Randla, Marju Erit jt), igaaastasest riiklikust rahniseirest (eksperdid Renno Nellis, Tiit Randla, Marju Erit, Tarvo Valker jt) ning kassikaku ja metsise elupaikade püsiseirest (eksperdid Tiit Randla, Renno Nellis jt). Kaitstavate taimeliikide andmeid on täpsustanud 2011. aastal Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni looduskaitsebioloog Ilona Lepik. Kaitse-eesmärgiks olevad I ja II kaitsekategooria liigid on kantud keskkonnaregistrisse või dokumenteeritud seirearuannetes (apteegikaan). Metsaelupaigatüübid on inventeerinud 2008. aastal ekspert Anneli Palo ja OÜ Metsaruum (ekspert Taimo Tärnpu) ning 2015. aastal Viilandilaane sihtkaitsevööndis ekspert Renno Nellis.

Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning on proportsionaalsed saavutatavale efektile. Leebem kaitsereežiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise. Nõva looduskaitsealal vastab valdav osa metsadest loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpide kriteeriumitele ja sookooslused on looduslikus seisundis. Piirkonna metsi asustavad väheneva arvukusega linnuliigid.

Kaitseala kaitse-eeskiri seab kitsendused omandiõigusele (PS § 32). Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on PS §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb PS §-st 53. Tulenevalt PS §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitseseaduse alusel võib omandiõigust piirata. Omandiõiguse põhiollemuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Kaitse-eeskirjaga piirangute seadmise eesmärgiks on alal leiduvate loodusväärtuste säilimine. Ühtlasi täidetakse direktiivist 92/43/EMÜ riigile tulenev kohustus tagada loodusväärtuste kaitse Natura 2000 võrgustiku alal. Neid eesmarke saab lugeda õiguspäraseks, kuna abinõud, mis soodustavad eesmärgi saavutamist, on õiguslikult sobivad: kaitseala moodustamine ja loodusväärtusi kahjustavate tegevustele piirangute seadmine aitab kaasa kaitseala eesmärkide täitmisele. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Kaitse-eeskirja regulatsiooni eesmärgi (loodusväärtuste säilimine) täitmiseks ei ole muid vähemalt sama efektiivseid, kuid isikuid vähem koormavaid meetmeid. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt isikutele antud õigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Eesti ja Euroopa loodusväärtuste säilimine on oluline eesmärk. Alale kaitse tagamisega ja tegevustele piirangute seadmisega ala loodusväärtused säilivad, loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel need hävivad.

Metsamajanduse ja turismiga seotud ettevõtluse korral on teada risk, et tegevust ei saa võimaldada juhul, kui see kahjustab loodust või elukeskkonda. Ettevõtlusvabadus ei anna isikule õigust nõuda rahvusliku rikkuse ega riigi vara kasutamist oma ettevõtluse huvides. Omandiõigus ja ettevõtlusvabadus ei ole piiramatud õigused. Kaitse-eeskirjaga alale seatud eesmärk kaalub üles omandiõiguse ja ettevõtlusvabaduse riive.

Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele on kaitseala tsoneeritud kaheksasse sihtkaitsevööndisse ja seitsmesse piiranguvööndisse. Võrreldes Vabariigi Valitsuse 11. aprilli 2005. a määrusega nr 77 „Nõva maastikukaitseala kaitse-eeskiri” kehtestatud Nõva maastikukaitsealaga, muutub kaitseala tsoneering ja kaitsekord. Nõva maastikukaitseala, Pikane must-toonekure püsielupaik ja Nõva-Osmussaare hoiuala on arvatud Natura 2000 võrgustikku Nõva-Osmussaare loodus- ja linnuala koosseisus. Natura 2000 aladel tuleb tagada kaitstavate liikide ja elupaikade soodne seisund. Senine kaitsekord ei ole loodusdirektiivi täitmiseks piisav, sest kaitse-eesmärgiks olevate soo- ja metsaelupaikade soodsat seisundit ei ole võimalik piiranguvööndis tagada.

Seoses Nõva looduskaitseala moodustamise ja kaitse-eeskirja kehtestamisega tunnustatakse kehtetuks Vabariigi Valitsuse 11. aprilli 2005. a määrus nr 77 „Nõva maastikukaitseala kaitse-eeskiri”, millega on kehtestatud Nõva maastikukaitseala kehtiv piir ja kaitsekord. Ühtlasi muudetakse Vabariigi Valitsuse 28. veebruari 2006. a määrust nr 59 „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne maakonnas” ja muudetakse Nõva-Osmussaare hoiuala piiri. 1,3 ha varem hoiualasse kuulunud alast (osaliselt Dirhami külas / Derhamnis Nõva vallas asuv Dirhami kordoni maaüksus katastritunnusega 52001:001:0100) liidetakse Nõva looduskaitseala Rooslepa sihtkaitsevööndiga. Nõva looduskaitseala ja Nõva-Osmussaare hoiuala asuvad kõrvuti ning piire muudetakse ühises lõigus vastavalt põhikaardile, eelkõige põhikaardijärgsele rannajoonele. Vähemal määral muutub Nõva-Osmussaare hoiuala piir ja seetõttu ka pindala seoses piiri korrigeerimisega vastavalt 2015. a Eesti põhikaardile (mõõtkava 1 : 10 000), eelkõige põhikaardijärgsele Loode-Eesti mandriosa ja Osmussaare rannajoonele. Piiri on korrigeeritud ka ühises lõigus Silma looduskaitseala piiriga seoses Silma looduskaitseala uue kaitse-eeskirja ja piiri kinnitamisega.

Nõva-Osmussaare hoiuala suurus on enne muudatusi 22 099 ha. Määruse kehtestamisega on hoiuala pindala 22 082 ha.

Eelnõuga täpsustatakse Nõva-Osmussaare hoiuala kaitse-eesmärke vastavalt Nõva-Osmussaare hoiuala kaitsekorralduskavas 2010–2014 tehtud ettepanekutele. Kaitse-eesmärkidesse on lisatud alal oluliselt esindatud loodusdirektiivi elupaigatüübid karid (1170) ja kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*). Mereelupaikade täpsem kaardistamine on tehtud ja andmed esitatud TÜ Eesti Mereinstituudi 2008. a koostatud aruandes „Nõva-Osmussaare hoiuala merepõhja elupaikade inventuur”. Hoiuala piires on karisid 2280 ha suurusel alal (Martin, 2008), suurimad asuvad Osmussaare ümber ja Toomanina lähedal. Karid on veelindude olulised toitumisalad. Niiduelupaigatüübid on inventeerinud 2000. a eksperdid A. Tamm ja P. Holtsmann ning 2008. a eksperdid B. Holm ja M. Mesipuu. Kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*) moodustavad kompleksi alvarite (6280*) ja kadastikega (5130) piki Riguldi rannikut ning väiksemal pindalal Hara rannikul. Peamiseks ohuks poollooduslikele kooslustele on võsastumine ja kinnikasvamine. Kinnikasvavaid niidualasid on hakatud alal taastama ja hooldama. Kadastike ja niiduelupaikade kaitsega säilitatakse elupaiku kaitstavatele taime- ja linnuliikidele, sh linnudirektiivi I lisa liikidele punaselg-õgijale (*Lanius collurio*), vööt-põõsalinnule (*Sylvia nisoria*) ja nõmmelõokesele (*Lullula arborea*).

Elupaigad, mida Nõva-Osmussaare hoiualal kaitstakse, on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*) ning alvarid (6280*).

Hoiuala kaitse-eesmärkidest arvatakse välja kassikakk (*Bubo bubo*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), laanepüü (*Bonasa bonasia*) ja must-toonekurg (*Ciconia nigra*), kelle elupaigad jäävad naaberaladele (Nõva looduskaitsealale, mis on Nõva-Osmussaare linnuala osa, Leidissoo looduskaitsealale, mis on Suursoo-Leidissoo linnuala osa) ning kellele sobivad elupaigad Nõva-Osmussaare hoiualal puuduvad. Kaitse-eesmärkide hulka on lisatud linnudirektiivi I lisas nimetatud liigid punaselg-õgija (*Lanius collurio*) ja vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), kelle tüüpiliseks elupaigaks on sealsed hõredad kadastikud. Punaselg-õgija on IUCN ohustatud liikide punase nimestiku andmetel langeva arvukusega liik. Haudelinnustiku inventuuri on Nõva-Osmussaare hoiualal teinud 2009. a Läänemaa Linnuklubi eksperdid.

Hoiuala kaitse-eesmärgi loetellu on lisatud loodusdirektiivi II lisas nimetatud liik soohiilakas (*Liparis loeselii*), mille kasvuala jääb hoiualale. Ohustatud liigina on soohiilakas lisatud II kaitsekategooria liikide nimistusse ning Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) alusel on soohiilakas nimetatud kui ohualdis liik. Soohiilakas on Eestis levinud paiguti, peamiselt Lääne-Eestis. Eestit läbib soohiilaka levila põhjapiir ja viimastel aastatel on liigi arvukus meil vähenenud. Soohiilakas on madalsoode ja soostuvate rannaniitude taim, mille peamiseks ohuteguriks on märgalade kuivendamine, aga ka elupaikade kinnikasvamine. Nõva-Osmussaare hoiualal on registreeritud soohiilaka elujõuline populatsioon (Keskkonnaregister; Kadi-Liis Kesler, 2003). Hoiuala kaitse-eesmärkidest arvatakse välja karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*), mida kaitsealal ei esine ja mille määrang on olnud ekslik. Liik on Eestis levinud Lääne- ja Lõuna-Eestis (T. Kukk, 2004. Eesti taimede kukeaabis).

Nõva-Osmussaare hoiualal kaitstakse järgmiste liikide elupaiku: merivart (*Aythya marila*), aul (*Clangula hyemalis*), mustvaeras (*Melanitta nigra*), sõtkas (*Bucephala clangula*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), hahk (*Somateria mollissima*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), mustlagle (*Branta bernicla*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), kõre (*Bufo calamita*), hallhüljes (*Halichoerus grypus*), nõmmnelk (*Dianthus arenarius* ssp. *arenarius*) ja soohiilakas (*Liparis loeselii*).

Nõva looduskaitseala kaitse-eeskirja kehtestamise ja uue piiri kinnitamise tõttu muudetakse keskkonnaministri 3. juuli 2006. a määrust nr 43 „Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” ning must-toonekure Pikane püsielupaik tunnistatakse kehtetuks. Nõva looduskaitseala kaitse-eeskirja kohaselt liidetakse must-toonekure Pikane püsielupaik tervikuna Nõva looduskaitseala Viiandilaane sihtkaitsevööndiga. Samuti muudetakse keskkonnaministri 17. aprilli 2006. a määrust nr 28 „Kaitsealuste seeneliikide püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” ning liiv-maakeele Lepaaugu püsielupaik tunnistatakse kehtetuks. Nõva looduskaitseala kaitse-eeskirja kehtestamisega jääb liiv-maakeele püsielupaik tervikuna Nõva looduskaitseala Keibu sihtkaitsevööndisse.

Kaitsealal ei ole poollooduslikke kooslusi ja seetõttu ei käsitleta kaitse-eeskirjas nendega seotud tegevust.

2.5.2. Kaitsekorra üldpõhimõtted

Inimestel on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal, välja arvatud 1. veebruarist 31. juulini Mustjärve sihtkaitsevööndis ning 15. veebruarist 31. juulini Pikane sihtkaitsevööndis kaitstavate linnuliikide häirimise tagamiseks (§ 11 p 3). Erisus inimeste viibimisele sihtkaitsevööndis keelatud ajal kehtib kaitseala valitseja nõusolekul teostatavale teadustegevusele, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusele ning järelevalve- ja päästetöödele. Kuna tegemist on häirimistundlike liikidega (sealjuures I ja II kaitsekategooria ja linnudirektiivi liikidega), võib inimeste sattumine pesitsusajal pesa lähedusse põhjustada pesa hülgamise. Metsise häirimine mängu ajal mõjutab negatiivselt tema pesitsusedukust. Liikumispiirangu aeg merikotka häirimatu pesitsemise tagamiseks tuleneb liigi bioloogiast ning on eeskirjas sama, mis looduskaitsealades ja liigi püsielupaiga määramises toodud ajaline piirang. Kehtestatud liikumispiirangu aeg kassikaku häirimatu pesitsemise tagamiseks on kooskõlas keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määrusega nr 87 „Kassikaku püsielupaikade kaitse alla võtmine” ja „Kassikaku (*Bubo bubo bubo*) kaitse tegevuskavas” antud soovitudustega ning metsise kaitse tagamiseks „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskavas” antud soovitudustega ja keskkonnaministri 13. jaanuari 2005. a määrusega nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine”. Mustjärve sihtkaitsevööndis on liikumispiirangu lõpule kehtestatud aja määramisel lähtunud kassikaku nõudlusest. Inimeste liikumine kaitsealal väljaspool nimetatud kaitsealuste lindude pesitsusperioodi kaitse-eesmärkide saavutamist ei takista.

Inimeste viibimise keeldu must-toonekure elupaigas pole vajalikuks peetud, kuna praegu pole täpselt teada must-toonekure pesapuu asukoht ning inimeste sattumine väljapoole teid must-toonekure elupaigas on must-toonekure pesitsusajal vähetõenäoline, sest ala asub eemal külakeskmetest, käidavamatest teedest ja külalastavatest piirkondadest. Seega oleks liikumispiirangu rakendamine ebaproportsionaalselt suur.

Väljaspool nimetatud alasid ei ole inimeste liikumist piiratud, kuna see eeldatavalt ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist.

Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud õuemaal ning kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. See aitab vältida väärtuslike metsa-, soo- ja rannikuelupaikade tahtmatut kahjustamist. Valdavalt on kaitsealal tegemist tuleohtlike männikute ja tallamistundlike kooslustega, mistõttu telkimine ja lõkke tegemine pole igal pool lubatud. Kaitsealal on RMK poolt ettevalmistatud katusealuseid, lõkkekohti ja telkimisplatse mitmesajale külastajale. Täiendavate telkimis- ja lõkkekohtade rajamise vajadus ja asukoht määratakse kaitseala kaitsekorralduskavaga. Telkimine ja lõkke tegemine võõral maatükil on reguleeritud keskkonnaseadustiku üldosa seadusega ning on lubatud omaniku loal.

Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel ning jalgrattaga sõitmine ka radadel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, Põõsaspea sihtkaitsevööndis liinirajatiste hooldustöödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning riigikaitsealal eesmärgil Liivase piiranguvööndis. Kaitseala valitseja nõusolek on vajalik, et vältida kaitse-eesmärgiks seatud linnuliikide häirimist. Kattega tee puhul on lähtutud liikluseaduse § 2 lõikest 81, mille kohaselt kattega tee on tsemendi, tuha või bituumeniga töödeldud materjalist kattega (asfalt-, tsementbetoon- või muu selline kate) ning kiviparketi ja munakivisillutisega tee. Kruusatee on kruusast, kruus- või killustikliivast või killustikusõelmetest tee. Pinnastee on põllu-, metsa- või muu selline

pealiskihita tee, mis on teeks rajatud või sõidukite liikumise tulemusena selleks kujunenud. Väljaspool teid ja pinnasteedel on mootor- ja maastikusõidukitega sõitmine keelatud, kuna tegemist on tallamistundliku luitemaastikuga, kohati ka liigniiskete kooslustega, mille pinnast ja taimkatet sõidukid tõsiselt kahjustavad ning mis taastub väga aeglaselt. Kaitseala valitseja nõusolekul tähistatakse mootorsõidukitega sõitmiseks pinnasteed, mis on kohalike kogukonnale olulised, sh pinnasteed, mida kohalikud elanikud on pikka aega kasutanud või mida vajavad randa pääsemiseks kalurid. Konkreetsete teede tähistamine kavandatakse täpsemini Nõva looduskaitseala kaitsekorralduskava koostamise käigus. Jalgratastega liikumine pinnasteedel ja radadel ei avalda looduskeskkonnale negatiivset mõju. Nõva looduskaitseala kattub osaliselt Kaitseväe merele orienteeritud harjutusalaga Perakülas, mis jääb Liivase piiranguvööndisse. Tagamaks riigikaitse eesmärkide täitmiseks vajaliku väljaõppe korraldamist, on sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja sõitmine maastikusõidukiga lubatud ka riigikaitse eesmärgil.

Kavandatavad liikumiskiirangute leevendused on kooskõlas looduskaitse eesmärgidega ja nende tõttu ei seata ohtu looduskaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist. Mootorsõidukitega sõitmise lubamine ainult kattega teedel, kruusateedel ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistatud pinnasteedel on õigustatud, sest erandina välja toodud võimalused tagavad vajalike tööde läbiviimise, näiteks liinirajatiste hooldustööd rajatiste trassidel.

Kaitseala veealal on lubatud sõitmine mootoriga ujuvvahendiga, välja arvatud vesijalgrattaga. Vesijalgrattaga sõitmine on keelatud, sest see kahjustab madalaveeliste järvede põhjataimestikku. Mootoriga ujuvvahendiga võib sõita ainult järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud tegevusel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Kuna kaitseala valitseja üldjuhul vesijalgratast ei kasuta, siis on see jäänud erandina välja toomata. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine pole kaitseala väikestel veekogudel vajalik ega põhjendatud, kuna see häirib järvede ääres pesitsevat linnustikku ja mootoriga ujuvvahendite kasutamisega kaasneb reostusohu. Suurtel kiirustel liikumine, sealhulgas elektrimootoriga, võib tekitada erosiooni kallastel. Kaitseala eesmärgiks on muuhulgas loodusväärtuste tutvustamine ning mootoriga ujuvvahendiga sõitmine häirib kaitseala arvukaid külastajaid.

Kaitsealal on lubatud jahipidamine ja kalapüük kooskõlas jahiseaduse ja kalapüügiseaduse nõuetega ning arvestades eespool nimetatud liikumiskiiranguid.

2.5.3. Tegevuste kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud vastavalt looduskaitse eesmärgide § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detail- ja üldplaneeringut, lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda, anda projekteerimistingimusi, anda ehitusluba, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist, ning lisaõõta jahilukeid.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole

arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võtte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus loodusväärtusi ei kahjusta, ühitades looduskaitse ja arendushuvid.

2.5.4. Sihtkaitsevöönd

2.5.4.1. Sihtkaitsevööndi eesmärgid

Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud looduslike koosluste ja maastikuilme säilitamiseks. Kaitsealuste linnuliikide pesitsusalad on arvatud sihtkaitsevööndisse, sest sealne kaitsekord võimaldab seada ajalisi liikumiskiiranguid, mis on olulised merikotka, kassikaku ja metsise pesitsusedukuse tagamiseks. Loodusdirektiivi kõrge loodusväärtusega ranniku-, soo- ja metsaelupaigatüübid on arvatud sihtkaitsevööndisse. Sihtkaitsevööndi kaitsekord võimaldab muu hulgas reguleerida metsaraiet ja kuivendussüsteemide hooldust, mis on vajalik nende elupaikade soodsa seisundi tagamiseks.

Kaitsealal on kaheksa sihtkaitsevööndit. Keibu, Põõsaspea, Rooslepa ja Uuejõe sihtkaitsevööndis on kaitse-eesmärk ökosüsteemide arengu tagamine loodusliku protsessina ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

Mustjärve, Peraküla, Pikane ja Viiandilaane sihtkaitsevööndis on kaitse-eesmärk koosluste looduslikkuse taastamine ja looduslikule arengule jätmine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

Nimetatud eesmärkide saavutamist on võimalik tagada kõige paremini sihtkaitsevööndi kaitsekorruga.

2.5.4.2. Lubatud tegevused sihtkaitsevööndis

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd; ehitise püstitamine kaitseala tarbeks, mida vajaduse korral kaitse-eesmärgist lähtuvalt võib püstitada ka ehituskeeluvööndis, ning tehnovõrgu rajatise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks. Olemasolevateks ehitisteks sihtkaitsevööndis on näiteks matkarajad ja puhkekohad, tehnovõrgu rajatised ja teed. Külastuskorralduslike rajatiste hooldamise eesmärgil on lubatud olemasolevate rajatiste hooldustööd.

Uute ehitiste rajamine kaitsealale pole üldjuhul lubatud, kuna kaitseala sihtkaitsevööndites asuvad lausaliselt looduslikud kooslused, mille kaitseks kaitseala on moodustatud ja mida

ehitiste rajamine kahjustab. Sihtkaitsevööndis on valdavas ulatuses tegemist metsamaaga, kus on registreeritud loodusdirektiivi elupaigatüübid. Elupaikadele tuleb tagada soodsa seisundi säilimine, st muuhulgas, et nende looduslik levila on muutumatu suurusega või laieneb. Globaalselt on metsades kõige suurem bioloogilise mitmekesisuse tase, kui pidada silmas liike, geneetilist materjali ja ökoloogilisi protsesse. Metsamaale ehitamise keeld on vajalik ka loodusliku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamiseks. Lubatud on kaitseala valitseja kaalutusotsuse alusel uute ehitiste rajamine kaitseala tarbeks. Siin on mõeldud eelkõige loodushariduse ja külastuskorralduse edendamiseks vajalikke ehitisi: katusealuseid, pinke, matkaradasid, millel on tähtis osa külastajate viibimise suunamisel, välikäimlaid jms. Kaitseala tarbeks on kaitse-eesmärgist lähtuvalt lubatud ehitisi püstitada ka ehituskeeluvööndis. Seda võimaldab looduskaitseaduse § 38 lõige 7, mis reguleerib ehituskeeluvööndi korra erisusi. Kaitseala tarbeks võib osutada vajalikuks mõne ehitise (nt laudtee) paigaldamine ehituskeeluvööndisse, mistõttu eeskirjaga seda lubatakse. Täpsemalt arutatakse kaitseala külastuskorraldus läbi Nõva looduskaitseala kaitsekorralduskava koostamise käigus. Tehnovõrgu rajatist võib rajada eeskätt teede alla ja teemaale.

Kaitseala valitseja nõusoleku nõue võimaldab seada tingimusi tööde tegemise ajale lähtuvalt kaitstavate liikide ja elupaikade vajadustest.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud Mustjärve, Peraküla ja Viiandilaane sihtkaitsevööndis kaitsealuste liikide soodsate elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus ning metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja, raieliigi ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu raiejärgse koosseisu ja täiuse osas. Nõuete esitamisel lähtutakse inventeeritud metsaelupaigatüübid, kusjuures vanades loodusemetsades pole raie lubatud, siirdesoo-, soostunud ja soo-lehtmetsades on vajaduse korral lubatud häilude sisseraiumine, kuid ainult külmunud pinnaselt, metsastunud luidetel on vajaduse korral lubatud alusmetsa raie. Metsakoosluse kujundamiseks annab kaitseala valitseja nõusoleku väljaspool lindude pesitsusperioodi. Liigikoosseisu varieerumise tõttu ei ole eeskirjas märgitud metsakoosluse kujundamise lubatavat ajavahemikku. Mustjärve ja Peraküla sihtkaitsevööndi metsades võib teha raiet metsise või kassikaku vajadusest lähtuvalt, teha alusmetsa, järelkasvu ja puistu teise rinde harvendamist.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud Peraküla, Pikane ja Viiandilaane sihtkaitsevööndis loodusliku veerežiimi taastamine (selgitused on esitatud allpool vajalike tööde kirjelduse juures).

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud olemasolevate eesvoolude hoiutööd. Olemasolevate maaparandussüsteemide eesvoolude hoiutööd lubatakse juhul, kui nende hooldamine ei avalda ulatuslikku negatiivset mõju ala loodusväärtustele ja see on vajalik, kui eesvoolu hooldamata jätmise tekitaks kahju väljaspool kaitseala piiri asuvatele aladele. Kaitseala valitsejale antud küsimuses kaalutusõiguse andmise eesmärgiks on leida kompromiss eesvoolu ja sellega seotud süsteemi toimimise ning loodusväärtuste kaitse vahel. Hooldustööde lubamisel hindab Keskkonnaamet ühelt poolt tegevuse potentsiaalset mõju ala loodusväärtustele, teisalt kaalub, kas hooldamata jätmise tekitaks kahju väljaspool kaitseala asuvatele aladele. Eesvoolude hooldustööd, milleks on vajalik kaitseala valitseja nõusolek, on nt puittaimestiku raiumine, veejuhtme sügavuse ja põhjalaiuse taastamine sette eemaldamisega, truubi ja regulaatori settest puhastamine, truubiotsakute korrastamine ja voolutakistuse eemaldamine, välja arvatud kui voolusängist kõrvaldatakse voolutakistusena üksikuid esemeid, nagu langenud puud, suuremad kivid, prügi jne, samuti ei ole kaitseala valitseja nõusolekut vaja

rohttaimede ja peenvõsa niitmiseks. Samas on oluline, et ka nende tööde teostamisel arvestataks ala kaitse-eesmärgiga ning ei kahjustataks loodusväärtusi.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud sihtkaitsevööndis pilliroo ja adru varumine. Pilliroogu pole kaitsealal teadaolevalt varutud, kuid kaitse-eeskirjaga antakse selleks võimalus, kusjuures kaitseala valitsejale jääb õigus määrata roovarumise koht ja aeg, arvestades, et roovarumine ei mõjutaks kinnikasvavate järvede roostikus pesitsevate kaitstavate linnuliikide soodsaid pesitsemistingimusi. Adru varutakse traditsiooniliselt väljaspool kaitseala rannakülade rannikult, kuid vajaduse korral on adru varumine võimalik ka kaitsealal loodusdirektiivi elupaigatüüpe (luiteid) kahjustamata.

Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 30 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistatud ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistatud kohas. Ettevalmistamata kohas ja rohkem kui 30 osalejaga selleks ettevalmistatud ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistatud kohas rahvaürituse korraldamine on lubatud ainult kaitseala valitseja nõusolekul. Ettevalmistamata kohas toimuva rahvaürituse kooskõlastamine on eelkõige vajalik tallamistundlike koosluste kaitseks ja pesitsevate linnuliikide häirimatuse tagamiseks. Kooskõlastamine annab võimaluse suunata rahvaürituse korraldamist nii, et ei kahjustataks kaitseala kaitseväärtusi, ning vältida rahvaürituste korraldamist kaitsealuste liikide elupaikades ja kasvukohtades.

2.5.4.3. Keelatud tegevused sihtkaitsevööndis

Arvestades kaitse-eeskirjaga sätestatud erisustega, on sihtkaitsevööndis keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine. Sihtkaitsevööndi eesmärk on seal väljakujunenud looduslike koosluste ja maastikuilme säilitamine ning seetõttu tuleb majandustegevust ja loodusvarade kasutamist piirata. Vastavalt majandustegevuse seadustiku üldosa seadusele on majandustegevus iga iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. Tegevus, mille suhtes on kehtestatud teatamis- või loakohustus, loetakse samuti majandustegevuseks ka juhul, kui selle eesmärgiks ei ole tulu saamine. Seega kõik kaitse-eeskirja kaitsekorra üldpõhimõtete peatükis või sihtkaitsevööndite peatükis reguleeritud tegevused, mis on määrusega lubatud ja mida tehakse tulu saamise eesmärgiga, ning tegevused, mis on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja millega kaasneb teatamis- või loakohustus, on kaitsealal lubatud majandustegevused. Kaitse-eeskirjaga lubatakse sihtkaitsevööndis majandustegevusi, mis ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärki või seisundit.

Inimeste viibimine Mustjärve sihtkaitsevööndis on keelatud 1. veebruarist 31. juulini ning Pikane sihtkaitsevööndis 15. veebruarist 31. juulini, v.a järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel (põhjendused liikumispiirangu seadmisele on toodud eespool ptk 2.5.2).

2.5.4.4. Vajalikud tegevused sihtkaitsevööndis

Peraküla sihtkaitsevööndis on vajalik soolupaikades lokaalse mõjuga kraavide sulgemine. Kraavide sulgemine aitab taastada ja säilitada liigirikkeid madalsoid jt liigniiskeid elupaigatüüpe. Vajalik on üksnes nende kraavide sulgemine, millel on lokaalne mõju. Eesvoolusid jm kraave, mis mõjutavad väljaspool kaitseala asuvate maade, sh naaberkinnistutel olevate majandusmetsade ja elamumaade veerežiimi, ei suleta. See, millised kraavid suletakse,

millised jäetakse looduslikule sulgumisele ja millistes kohtades peab olema tagatud vee voolamine, määratakse Nõva looduskaitseala kaitsekorralduskavaga. Tegevuse kavandamisel arvestatakse kindlasti ka võimalikku mõju naaberkinnistutele, sh Uuejõe tee äärsele elamuehituspiirkonnale, Uuejõe vooluveega ja tuletõrje veevõtutiikide veega varustatusele.

2.5.5. Piiranguvöönd

2.5.5.1. Piiranguvööndi eesmärgid

Piiranguvöönd on kaitseala majandatav osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse. Kaitsealal on seitse piiranguvööndit. Dirhami, Lepaaugu, Liivase ja Roosta piiranguvööndi kaitse-eesmärk on maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide kaitse. Keibu, Lepajõe ja Liivanõmme piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine, kaitsealuste liikide kaitse ning metsa- ja soolupaigatüüpide soodsa seisundi tagamine.

2.5.5.2. Lubatud tegevused piiranguvööndis

Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, arvestades määrusega sätestatud erisustega, kusjuures metsa majandamisel tuleb säilitada või taastada koosluse looduslik tasakaal ning liikide ja vanuse mitmekesisus.

Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud ehitise, k.a ajutise ehitise püstitamine avalikuks kasutuseks, mida kaitse-eesmärgist lähtuvalt võib püstitada ka ehituskeeluvööndis, ning Lepajõe piiranguvööndis ka ehitise püstitamine kinnistu tarbeks. Avalikuks kasutuseks ja kaitse-eesmärgist lähtuvalt on lubatud ehitisi püstitada ka ehituskeeluvööndis. Seda võimaldab looduskaitseaduse § 38 lg 7, mis reguleerib ehituskeeluvööndi korra erisusi. Avalikuks kasutuseks võib osutada vajalikuks mõne ehitise (vaatetorni, laudtee) paigaldamine ehituskeeluvööndisse, mistõttu eeskirjaga seda lubatakse. Kuna tegemist on aktiivselt kasutatava puhkealaga, võib osutada vajalikuks ka mõne muu külastuse ja puhkemajanduse korraldamisega seotud avalikus kasutuses oleva ehitise püstitamine, mistõttu kaitseala valitseja kaalutusotsusena eeskirjaga seda lubatakse. Ehitiste püstitamise lubamine Lepajõe piiranguvööndis võimaldab seal paiknevatel kinnistutel ehitamist, kuna sinna on väljastatud projekteerimistingimusi ja kehtestatud detailplaneering. Ehitamiseks nõusoleku andmisel lähtub kaitseala valitseja nende alal esinevate loodusväärtuste paiknemisest, mille kaitseks looduskaitseala on moodustatud. Ehitiste püstitamise reguleerimisega tagatakse loodusliku mitmekesisuse ja maastikuilme säilimine.

Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas. Rahvaürituse korraldamine võõral maatükil on reguleeritud keskkonnaseadustiku üldosa seadusega ning on lubatud omaniku loal. Rahvaürituste ja ehitiste püstitamise piirangute põhjendused on samad, mis sihtkaitsevööndi piirangute puhul; kooskõlastamine on vajalik, et kaitseala valitseja saaks seada tingimusi looduse kahjustamise vältimiseks.

Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud turberaie langi pindalaga kuni viis hektarit, kusjuures elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb jätta raielangile alles säilikpuudena, mis ei kuulu koristamisele ja jäävad metsa alaliseks, puid tüvepuidu kogumahuga vähemalt 10 tihumeetrit hektari kohta. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgest, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede,

õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid. Neli kaitseala piiranguvööndit (Dirhami, Lepaangu, Liivase ja Roosta) hõlmavad vaid luitemaastikku (vähesel määral ka metsastunud luiteid). Metsakooslused esinevad Keibu, Lepajõe ja Liivanõmme piiranguvööndis. Nõva looduskaitseala piiranguvööndi metsade kaitse-eesmärk on muuhulgas metsamaastiku ja puhkemetsade säilitamine püsimeetsana. Keibu piiranguvööndi metsakooslused on osa Keibu luitestiku ja luitestikutagusest metsamassiivist. Lepajõe piiranguvöönd asub sihtkaitsevööndi vahel, moodustades koos sihtkaitsevööndiga ühtse metsamassiivi. Liivanõmme piiranguvöönd asub kaitseala piiril, kuid on varem olnud kassikaku pesitsuskohaks ning on karvasjalg-kaku potentsiaalselt sobiv elupaik. Arvestada tuleb sellega, et mõlemad nimetatud liigid on II kaitsekategooria linnuliigid ja ühtlasi linnudirektiivi II lisa liigid ning nende arvukustrend on Eestis jätkuvalt negatiivne (Eltis *et al.* 2013). Seega on oluline vähemalt kaitsealadel säilitada neile liikidele sobivad elupaigad. Elustiku mitmekesisuse, sh kaitstavate liikide säilimiseks on oluline, et piiranguvööndi metsa majandatakse viisil, et säiliks koosluste mitmekesisus ja looduslik tasakaal. Oluline on alles jätta piisaval hulgal vanu puid, kusjuures vanuselise koosseisu mitmekesisuse säilitamise kriteeriumina on käsitletud hektari kohta vähemalt 10 tihumeetri tüvepuidu kogumahuga säilikuude allesjätmise nõuet. Ettekirjutus säilikuude jätmise osas tagab suurediameetriselise surnud puidu ja suurte vanade elusate puude tekkimise kooslusesse, need on peamised struktuurielemendid, mille puudus on Eesti palu- ja nõmmemetsakooslustes kõige suurem. Samuti tagab see varieeruvad valgustingimused, mis soodustab erinevate nõudlustega kuivade metsade elustikurühmade parema raiejärgse ellujäämise. Kaitseala valitseja võib piiranguvööndis seada raie tegemise ajapiiranguid, mis on vajalik kaitstavate linnuliikide pesitsusedukuse tagamiseks. Kaitsealal pesitsevad öösorr, hoburästas, musträhn, sookurg nõmmelõoke jt kaitsealused linnuliigid, kes on kaitseala kaitse-eesmärgiks ja pesitsevad ka alal, mis on arvatud piiranguvööndisse. Tingimusi saab seada metsateatise menetlemise käigus raiele loa andmisel kaitse-eesmärgiks seatud linnuliikide elupaigas.

Piiranguvööndi puistutes ei ole lageraie üldjuhul lubatud, kuna neid on võimalik majandada turberaie korras. Kaitse-eeskirjaga on lubatud lageraie kuusikutes ja hall-lepikutes langi pindalaga kuni üks hektar, kusjuures elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb säilikuudena jätta raielangile alles puid tüvepuidu kogumahuga vähemalt 10 tihumeetrit hektari kohta esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast. Kuna metsakorralduse andmetel on Keibu piiranguvööndis 0,4 ha kuuse enamusega puistu ja välistada ei saa puuliikide vaheldust ning siiani alal esindamata peapuuliigi teket metsakooslustes, on kaitse-eeskirjaga võimaldatud lageraiet kuusikutes. Kuna olemasolevate metsakorraldusandmete põhjal ei saa kindlalt väita, et piiranguvööndis ei esine hall-lepikuid, on kaitse-eeskirjaga võimaldatud lageraiet hall-lepikutes.

Võrreldes kehtiva kaitse-eeskirjaga, ei sea uus kaitse-eeskiri piiranguvööndis raietele lisapiiranguid, täpsustatakse vaid raietingimusi. Nõva maastikukaitseala kaitse-eeskirja järgi on keelatud uuendusraie, välja arvatud turberaie, mille juures tuleb säilitada koosluse liigiline ja vanuseline mitmekesisus. Kuna piiranguvööndi kaitse-eesmärgiks on elustiku mitmekesisuse, maastikuilme, koosluse loodusliku tasakaalu, liigilise ja vanuselise mitmekesisuse säilitamine, siis on kaitse-eesmärkide saavutamiseks äärmiselt vajalik kaitse-eeskirjaga täpsustada raietingimusi, et võimaldada piiranguvööndis nii metsa majandamist kui ka loodusväärtuste säilimist.

Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab. Selline võimalus on vajalik raie võimaldamiseks kuivadel perioodidel kohtades, kus

see pinnast ei kahjusta, kui pinnasekahjustuste tekke oht on välistatud. Külmmumata pinnaselt puidu koondamine ja kokkuvedu toimub erandkorras kaitseala valitseja kaalutusotsusena, kusjuures tegevuse tulemusel ei tohi tekkida pinnasekahjustusi.

2.5.5.3. Keelatud tegevused piiranguvööndis

Piiranguvööndis on keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine; veekogude veetaseme ja ranna- või kaldajoone muutmine; maavara kaevandamine; biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud õuemaal; puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine.

Maaparandussüsteemide rajamine on mõeldav eelkõige liigniisketes kohtades, kuid sealsete koosluste, sh loodusdirektiivi elupaigatüüpide säilimiseks ei või veerežiimi muuta ning seepärast on uue maaparandussüsteemi rajamine piiranguvööndis keelatud. Olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööde tegemist piiranguvööndis kaitse-eeskirjaga eraldi ei reguleerita, see tegevus on looduskaitsealal lubatud.

Kaitsealal asuvad veekogud on valdavalt looduslikud ja määratud loodusdirektiivi elupaigatüüpideks, mistõttu nende veetaseme või kaldajoone muutmine pole võimalik elupaigatüüpide soodsat seisundit kahjustamata. Kaldajoone muutmisena ei käsitleta loodusliku kaldajoone taastamist. Samuti on looduslik ja elupaigatüüpidega kaetud rannajoon.

Kaitseala koosluste looduslikku seisundit pole võimalik säilitada, kui rajatakse loodusliku metsa asemele energia- või puhtpuistuid, kasutatakse väetist, taimekaitsevahendit või biotsiidi või kaevandatakse maavara. Lepajõe piiranguvööndisse jääb õuemaal, kus väetise, taimekaitsevahendi ja biotsiidi kasutamine on lubatud. Põllumaad kaitsealale ei jää.

3. Menetluse kirjeldus

Kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 07.03.–29.04.2011 Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni Haapsalu kontoris ning toleaeagsete Noarootsi, Nõva ja Padise valla vallamajas ning täiendav avalik väljapanek Eesti Posti poolt Keskkonnaametile tagastatud kuue tähitud kirja tõttu kestis Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni Haapsalu kontoris kuni 01.08.2011. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku teabepäeva kohta ilmus 07.03.2011 ja 14.07.2011 üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht, 03.03.2011 kohalikus ajalehes Lääne Elu ja 04.03.2011 ajalehes Harju Elu ning 07.03.2011 ja 13.07.2011 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Omavalitsuste esindajatele toimus 18.02.2011 Nõva vallamajas kaitse-eeskirja tutvustav koosolek. 25.03.2011 toimus Nõva Põhikooli saalis määrust tutvustav avalik teabepäev, kus osales 32 maaomanikku, omavalitsuste ja asutuste esindajat.

Looduskaitsealal §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti 70-le kaitsealal paikneva kinnisasja omanikule ja kaasomanikule, Riigimetsa Majandamise Keskusele (RMK) ning Noarootsi, Nõva ja Padise Vallavalitsusele tähtkirjaga teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku teabepäeva toimumise kohta. Kirjad sisaldasid teavet, et kui vastuväiteid või parandusettepanekuid ei esitata, loetakse, et tähtkirja saanud isik (kinnisasja omanik või kohalik omavalitsus) on kaitse-eeskirjaga nõus.

Kirjadele tuli seitse vastuskirja maaomanikelt, arvamuse Nõva looduskaitseala määruse eelnõu kohta esitasid Noarootsi Vallavalitsus (26.04.2011 nr 19-3/371 ja 17.06.2011 nr 19-3/371-2)

ning Padise Vallavalitsus (29.04.2011 nr 9-8/190-1), kellele koostati ja väljastati vastuskirjad. Nõva vallavalitsus Keskkonnaametile arvamust ei esitanud. Avalikustamise ajal RMK vastuväiteid ega ettepanekuid eelnõu kohta ei esitanud. Ettepaneku määruse muutmiseks tegid eksperdid R. Nellis ja T. Randla: Mustjärve sihtkaitsevööndisse arvati Peraküla metsisemängu ala kogu ulatuses ja ühtlasi valdav osa metsise elupaigast, mis tagab liigile piisava kaitse.

Uuendatud kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 26.10.–09.11.2012 Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni Haapsalu kontoris. Lisaks sai samal ajal kaitse-eeskirja määruse eelnõu dokumentidega tutvuda ka tolleaegsete Noarootsi, Nõva ja Padise valla vallamajas ning dokumendid olid allalaaditavad Keskkonnaameti kodulehel www.keskkonnaamet.ee. 19.11.2012 toimus Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni Haapsalu kontoris määruste avalik arutelu, kus osales seitse maaomanike, omavalitsuse ja Keskkonnaameti esindajat. Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu toimumisajast teatati 24.10.2012 üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht, 25.10.2012 kohalikus ajalehes Lääne Elu ja 26.10.2012 ajalehes Harju Elu ning 25.10.2012 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Avaliku väljapaneku ajal laekus maaomanikelt üks kiri vastuväidetega (Kallaste kinnistu omanike esindajalt Advokaadibüroo Borenus OÜ; registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 09.11.2012 nr HLS 15-2/12/28081-1); ettepanekud saatis Noarootsi Vallavalitsus (09.11.2012 nr 7-18/729-1), vastuväited esitas Nõva Vallavalitsus (08.11.2012 nr 7-4.1/606-1), kellele koostati ja väljastati vastuskirjad (13.12.2012 nr HLS 15-2/12/28081-4, 16.11.2012 nr HLS 15-2/12/26279-3, 16.11.2012 nr HLS 15-2/12/26277-3). RMK on kaitse-eeskirja eelnõuga tutvunud ja märkusi ei ole (12.11.2012 nr 3-1.12/1619). Avalikul arutelul ei tehtud lisaks kirja teel laekunutele lisaettepanekuid kaitse-eeskirja muutmiseks.

Pärast 2012. a avalikustamist on muudetud kavandatava kaitseala piiri ja tsoneeringut kaitstava ala laienduste osas. Muudetud piiri ja tsoneeringuga määruse eelnõu dokumentide avalik väljapanek toimus 24.08.–06.09.2015 Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni Haapsalu kontoris. Lisaks sai samal ajal määruse eelnõu dokumentidega tutvuda ka tolleaegsete Noarootsi, Nõva ja Padise valla vallamajas ning dokumendid olid allalaaditavad Keskkonnaameti kodulehel <http://www.keskkonnaamet.ee/uudised-ja-artiklid/nova-looduskaitseala-kaitse-eeskiri/>.

17.09.2015 toimus Nõva vallamajas määruse eelnõu avalik arutelu, kus osales kuusteist maaomanike, omavalitsuste, RMK ja Keskkonnaameti esindajat. Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu toimumisajast teatati 19.08.2015 üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht, 18.08.2015 kohalikus ajalehes Lääne Elu ja 21.08.2015 ajalehes Harju Elu ning 19.08.2015 Ametlikes Teadaannetes. Lisaks oli teade Nõva looduskaitseala määruse eelnõu dokumentide avaliku väljapaneku kohta Noarootsi, Nõva ja Padise valla kodulehel. Tähtkirjaga teade kaitse-eeskirja eelnõu muutmise ja menetlemise jätkamise kohta koos määruse eelnõu ja seletuskirjaga saadeti neile maaomanikele (kokku 20 eramaaomanikku ja kaasomanikku), kelle maaüksuse osas on muudetud kaitseala piire või tsoneeringut võrreldes 2012. a avalikustatud eelnõuga, ning Noarootsi, Nõva ja Padise Vallavalitsusele; e-kirjaga saadeti teade ja määruse dokumendid RMK-le ja Lääne maavalitsusele.

Avaliku väljapaneku ajal laekus maaomanikelt kolm kirja vastuväidetega (Kallaste kinnistu omanike esindajalt Advokaadibüroo Borenus OÜ, registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 08.09.2015 nr HLS 15-2/15/20309-1; Lepajõe kinnistu omaniku OÜ Nõva Puhkekeskus esindajalt E. Virult, registreeritud Keskkonnaameti

dokumendihaldussüsteemis 08.09.2015 nr HLS 15-2/15/20305-1; Vesikijõe kinnistu omanikult R. Ööbikult, registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 07.09.2015 nr HLS 15-2/15/20270-1), vastuväited esitas Nõva Vallavalitsus (04.09.2015 nr 7-4.1/325-1), ettepanekud saatsid Noarootsi Vallavalitsus (02.09.2015 nr 7-18/503-1) ja RMK (23.09.2015 nr 3-1.12/1182), kellele koostati ja väljastati vastuskirjad (16.09.2015 nr HLS 15-2/15/20309-2, 15.09.2015 nr HLS 15-2/15/20305-2, 15.09.2015 nr HLS 15-2/15/20270-2, 16.09.2015 nr HLS 15-2/15/18740-4, 07.09.2015 nr HLS-2/15/18741-4, 23.10.2015 nr HLS 15-2/15/18789-4). Avalikul arutelul ei tehtud lisaks kirja teel laekunutele lisaettepanekuid kaitse-eeskirja muutmiseks.

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
<p>Lääne-Harju vallas Keibu külas asuva Siinai (katastritunnus 56201:001:0557 ja 56201:001:0558) kinnistu omanik</p>	<p>Omanik ei nõustu kinnistu arvamise Nõva looduskaitseala Keibu sihtkaitsevööndisse, kuna omaniku hinnangul on siin paiknevate vääriselupaikade kaitset võimalik tagada vääriselupaiga kaitse lepingutega ja võimalikud kompensatsioonivariandid ei korva sihtkaitsevööndis kehtestatavatest piirangutest tulenevat majanduslikku kahju kinnistu omanikele ning omanikule teadaolevalt ei esine siin kaitstavaid liike.</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Kinnistul on inventeeritud loodusdirektiivi esmatahtsad elupaigatüübid vanad loodusmetsad ning soostuvad ja soo-lehtmetsad, kõrge loodusväärtusega elupaigatüübid metsastunud luided, luidetevahelised niisked nõod, kuivad nõmmed ning siirde- ja õõtsiksood. Siin asuv metsaosa – metsastunud luided – moodustab terviku naaberkinnistul juba kaitse all oleva metsaalaga. Vanade loodusmetsade, soostuvate ja soo-lehtmetsade, siirde- ja õõtsiksoode, luidetevaheliste niiskete nõgude ning metsastunud luidete kaitse on Nõva looduskaitseala kaitse-eesmärk. Nimetatud elupaigatüüpide kaitse tagamiseks on Siinai maaüksus katastritunnusega 56201:001:0557 osaliselt arvatud Keibu sihtkaitsevööndisse ja osaliselt Keibu piiranguvööndisse (avalikustamisaegse eelnõu kohaselt tervikuna sihtkaitsevööndisse); maaüksus katastritunnusega 56201:001:0558 on tervenisti arvatud Nõva looduskaitseala Keibu piiranguvööndisse (avalikustamisaegse eelnõu kohaselt sihtkaitsevöönd), mis on piisav siin esinevate soo- ja metsakoosluste kaitseks. See osa maaüksusest katastritunnusega 56201:001:0557, kus loodusdirektiivi elupaigatüüpe inventeeritud ei ole, jääb kavandatavast Nõva looduskaitsealast välja.</p>

<p>Marga Kraavi Maaparandusühistu</p>	<p>Ettepanek lisada seletuskirja mäрге, et kaitsealal tehtava looduslike koosluste taastamise käigus puhastatakse Siinai järv, mis kasvas kinni pärast 1952. aasta metsapõlengut tekkinud tuiskliivade liikumise tõttu. Ettepanek puudutab maaüksust Siinai (56201:001:0557) Padise vallas Keibu külas.</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestatud, kuna nn Siinai järv on inventeeritud soolupaigatüübiks siirde- ja õõtsiksood, mille kaitse on üheks looduskaitseala kaitse-eesmärgiks. Järv on ligi 50 aasta jooksul kujunenud sooks, mille esinduslikkust ja looduskaitsealist seisundit on 2008. aasta inventuuride aluseks hinnatud kõrgeks. Ettepanekus nimetatud järve taastamine hävitaks kujunenud loodusliku sookoosluse, mis on kaitseala kaitse-eesmärk.</p>
<p>Lääne-Harju vallas Keibu külas asuva Lepajõe II (53101:001:0595; 2012. a sept. seisukohaselt maaüksused Sammalmäe 56201:001:0796 ja Lepajõe 56201:001:0795) kinnistu omanik; tollaegne Padise Vallavalitsus</p>	<p>Lähtudes Padise Vallavolikogu 15.06.2005 otsusest nr 151 „Detailplaneeringute algatamine” ja Padise vallavalitsuse 15.05.2007 korraldusest 152, millega on väljastatud Lepajõe II kinnistule projekteerimistingimused, mis lubavad rajada kaks elamut ja kuni kuus abihoonet ning ümbritseda kinnistu piirdeaiaga, arvata kinnistu Keibu sihtkaitsevööndist välja. Padise Vallavalitsuse ettepanek on, et arvata kaitsealast välja nimetatud kinnistu jagamisel tekkiv elamumaa.</p>	<p>Lepajõe II kinnistu on jäetud Nõva looduskaitseala Keibu sihtkaitsevööndist välja ning moodustatud Lepajõe piiranguvöönd, kuhu jäävad maaüksused Lepajõe Lääne-Nigula vallas Vaisi külas ning Lepajõe ja Sammalmäe Lääne-Harju vallas Keibu külas. Nõva looduskaitseala määruse eelnõu § 13 lõikesse 2 on tehtud vastav täiendus ning muudetud vastavalt määruse lisas 1 olevat kaarti. Nõva looduskaitseala kaitse-eeskirja § 5 lõike 2 juurde on lisatud, et telkimine ja lõkke tegemine on lubatud õuemaal. Nõva looduskaitseala kaitse-eeskirja § 15 lõige 2 punkti 1 on lisatud täiendus, mis sätestab, et kaitseala valitseja nõusolekul on Lepajõe piiranguvööndis lubatud ka ehitise püstitamine kinnistu tarbeks. Nõusoleku andmisel lähtub kaitseala valitseja nende alal esinevate loodusväärtuste paiknemisest, mille kaitseks looduskaitseala on moodustatud. Kinnistul on inventeeritud kõrge loodusväärtusega loodusdirektiivi elupaigatüübid metsastunud luided, luidetevahelised niisked nõod, siirde- ja õõtsiksood, soostuvad- ja soo-lehtmetsad ning piiril elupaigatüüp jõed ja ojad. Ehitamine väljapoole kaitstavaid elupaigatüüpe ei ohusta kaitse-eesmärgi saavutamist.</p>
<p>Lääne-Nigula vallas Vaisi külas asuva Lepajõe I (53101:001:0190) kinnistu omanik</p>	<p>Lähtudes sellest, et Lepajõe I kinnistu kohta on koostatud detailplaneering (OÜ INRESTAURATOR PROJEKT, töö nr P-9844), mis on kehtestatud tollaegse Nõva vallavolikogu otsusega 27.05.1999 nr 10, teeb omanik 2011. a esimese kirjaga ettepaneku jätta maaüksus Lepajõe I Nõva looduskaitseala Keibu sihtkaitsevööndist välja, teise kirjaga ettepaneku arvata</p>	<p>Lepajõe I kinnistu on jäetud Nõva looduskaitseala Keibu sihtkaitsevööndist välja ning moodustatud Lepajõe piiranguvöönd, kuhu jäävad maaüksused Lepajõe Lääne-Nigula vallas Vaisi külas ning Lepajõe ja Sammalmäe Padise vallas Keibu külas. Nõva looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõusse § 13 lõikesse 2 on tehtud vastav täiendus ning muudetud vastavalt määruse lisas 1 olevat kaarti. Nõva looduskaitseala kaitse-eeskirja § 5 lõike 2 juurde on lisatud, et telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud õuemaal. Nõva looduskaitseala kaitse-eeskirja § 15 lõige 2 punkti 1 on</p>

	<p>maaüksus kaitsealast välja. 2015. a teeb maaomanik ettepaneku arvata kinnistu kaitsealast välja või muuta Lepajõe piiranguvööndis ehitamise regulatsiooni nii, et oleks võimalik detailplaneeringut piiranguteta ellu viia.</p>	<p>lisatud täiendus, mis sätestab, et kaitseala valitseja nõusolekul on Lepajõe piiranguvööndis lubatud ka ehitise püstitamine kinnistu tarbeks. Nõusoleku andmisel lähtub kaitseala valitseja nende alal esinevate loodusväärtuste paiknemisest, mille kaitseks looduskaitseala on moodustatud. Lepajõe I kinnistul on inventeeritud kõrge loodusväärtusega loodusdirektiivi elupaigatüüp metsastunud luided ning piiril esineb elupaigatüüp jõed ja ojad. Arvestades kinnistu paiknemist kavandatava looduskaitseala keskel (põhja- ja lääneosas Keibu sihtkaitsevöönd ning idas jätkub Lepajõe piiranguvöönd) ning seal esinevate elupaigatüüpide väärtust, ei ole kinnistut kaitsealast välja arvatud. Ehitamine väljapoole kaitstavaid elupaigatüüpe ei ohusta kaitse-eesmärgi saavutamist. 1999. a kehtestatud detailplaneering tuleb kooskõlla viia kehtivate õigusaktidega, sest see mh ei arvesta LKS § 37 lg 1 p 2 kohase kalda piiranguvööndiga ja § 38 lg 1 p 4 kohase ehituskeeluvööndiga. 25.03.2011. a tolleaegse Nõva Vallavolikogu otsusega nr 5 kehtestatud Nõva valla üldplaneeringu kohaselt ei ole Lepajõe maaüksusele elamumaad ega puhke- ja virgutusalala planeeritud.</p>
<p>Lääne-Nigula vallas Vaisi külas asuva Veskijõe (53101:001:1162) maaüksuse omanik</p>	<p>Kuna Nõva looduskaitseala määruse eelnõu seletuskirjas ei ole piisavalt põhjendatud eraomandis olevate maade arvamise vajalikkust Liivanõmme piiranguvööndisse, ei nõustu omanik Veskijõe maaüksuse osalise arvamisega nimetatud vööndisse. Vastavalt tolleaegse Nõva valla 04.02.2011 kehtestatud üldplaneeringule on Veskijõe katastriüksus määratud planeeritavaks elamumaaks, samuti on juba 2006. aastal algatatud vastav Seljandiku detailplaneering.</p>	<p>Kehtiva Nõva maastikukaitseala kaitse-eeskirja järgi jääb Lepaaugu piiranguvööndi sisse lõikuv 1,93 ha suurune, u 378 m pikkune ja kuni 90 m laiune ala Veskijõe maaüksusest (maaüksuse kogupindala 10,18 ha) kaitsealast välja. Kogu Veskijõe kinnistu osa, mis oli kavas liita Nõva looduskaitsealaga, paikneb Veskijõe kalda piiranguvööndis, mille laius LKS § 37 lg 1 p 2 alusel on 100 m. Lisaks paikneb ligi 3/4 ulatuses ka kalda ehituskeeluvööndis, mille laius LKS § 38 lg 1 p 4 alusel on 50 meetrit ning kus LKS § 38 lg 3 alusel on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud. Arvestades asjaoludega, et maaüksus paikneb väljaspool Nõva maastikukaitseala ning Nõva-Osmussaare linnu- ja loodusala, seal pole inventeeritud Nõva looduskaitseala kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüüpe ega I või II kategooria liikide elupaiku ning seal esinevaid looduskooslusi on võimalik kaitsta LKS-st tuleneva kalda piirangu- ja ehituskeeluvööndi sätetega, on Veskijõe kinnistu (maaüksus katastritunnusega</p>

		53101:001:1162) arvatud kavandatavast Nõva looduskaitsealast välja.
Lääne-Nigula vallas Nõva külas asuva Kallaste kinnistu (kinnistusraamatu registriosa nr 4732, katastritunnus 53101:001:0130) omanikud	Lääne-Nigula vallas Nõva külas asuva Kallaste kinnistu (kinnistusraamatu registriosa nr 4732, katastritunnus 53101:001:0130, eespool seletuskirjas Kallaste maaüksus) omanikud vaidlustavad neile kuuluva kinnistu arvamise Nõva looduskaitseala Keibu sihtkaitsevööndisse, kuna see teeb peaaegu võimatuks kinnistu kasutamise ja endises kalurikülas asunud talukoha arendamise. Tolleaegne Nõva vallavalitsus teeb ettepaneku arvata Kallaste kinnistu piiranguvööndisse, kus kaitse-eeskirja alusel võiks kaaluda ehitustegevuse lubamist.	Eelnõu menetluse ajal on maaomanike avaldust aluseks võttes ja RMK kooskõlastusel muudetud Kallaste kinnistu asukohta (registreeritud maaregistris 30.09.2014). Muudetud asukohas Kallaste kinnistu asub terves ulatuses Nõva maastikukaitseala endises Lepaaugu piiranguvööndis ja ühtlasi Natura 2000 võrgustikku kuuluval Nõva-Osmussaare linnu- ja looduslal, mille kaitse-eesmärgiks on muuhulgas metsastunud luidete kaitse tagamine. Lisaks on Nõva maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks Loode-Eesti omapäraste rannamaastike ning looduslike metsakoosluste kaitse ning kavandatava Nõva looduskaitseala kaitse-eesmärgiks Loode-Eestile omase ranniku- ja luitemaastiku kaitse ning seal esinevate looduslike koosluste kaitse, taastamine ja säilitamine. Eelnõu kohaselt on Kallaste maaüksust ümbritsevad metsaalad arvatud Nõva looduskaitseala Keibu sihtkaitsevööndi koosseisu, et tagada rannikul esineva kõrge loodusväärtusega loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübi – metsastunud luited (2180) säilitamine ja looduslike metsakoosluste terviklik kaitse. Kuigi Kallaste maaüksusel on inventeeritud metsastunud luited väga väikesel alal, levib nimetatud elupaigatüüp Kallaste maaüksust ümbritsevalt Nõva metskond 4 maaüksusel katastritunnusega 53101:001:0595 (ekspert Anneli Palo, Tartu Ülikooli Geograafia Instituut). Kallaste kinnistul asuv metsaosa moodustab terviku naaberkinnistule jääva metsaalaga. Kallaste kinnistul on väljakujunenud looduslik metsakooslus sellele tüüpilise mitmekesise elustikuga ning seal ei esine tänapäeval õuemaad ega põllumaad. Kallaste kinnistu asub kogu ulatuses ranna ehituskeeluvööndis, kus LKS § 38 lõike 3 alusel on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud. Arvestades Kallaste kinnistu omanike soovi ja tolleaegse Nõva vallavalitsuse ettepanekut, on kaalutud Kallaste kinnistu jätmist piiranguvööndisse ja otsustatud jätta Kallaste kinnistu lahustükina Liivanõmme piiranguvööndisse. Vastav kaalutus ja selgitus on saadetud Kallaste kinnistu kaasomanikele 11.05.2016 kirjaga 7-16/16/6261.

R. Nellis ja T. Randla	Ettepanek laiendada projekteeritava Nõva looduskaitseala Mustjärve sihtkaitsevööndi piire nii, et sellesse jääks ka piirnev metsisemängu ala. Ettepanek puudutab maaüksust Nõva metskond 2 (53101:001:0591) Lääne-Nigula vallas Peraküla külas.	Mustjärve sihtkaitsevööndit on laiendatud, võttes aluseks Peraküla metsisemängu asukoha EELIS-e andmetel ja arvestades, et kaitsealale jäävad metsad on külastatav puhkepiirkond. Toodud piirides jääb Mustjärve sihtkaitsevööndisse Peraküla metsisemängu ala kogu ulatuses ja ühtlasi valdav osa metsise elupaigast, mis tagab liigile piisava kaitse.
Lääne-Nigula vallas Nõva külas asuva Pagari (53101:001:0542) kinnistu omanik	Ettepanek mitte arvata kinnistut Nõva looduskaitseala Peraküla sihtkaitsevööndisse.	Maaüksus on jäetud kogu ulatuses kaitsealast välja. Esialgsest kavandatud kaitsealaga liidetavale alale olulisi kaitstavate liikide elupaiku ei jää ja loodusdirektiivi elupaigatüüpi lääne-mõõkrohuga lubjarikkad madalsood esineb vaid kinnistu põhjapiiril. Vastavalt sellele on korrigeeritud piiri ka maaüksusel Nõva metskond 2 (53101:001:0591).
Lääne-Nigula vallas Elbiku külas / Ölbäckis asuva Rannatuka (52001:001:0303) maaüksuse omanik	Ettepanek arvata maaüksus Nõva maastikukaitseala Rooslepa sihtkaitsevööndist välja.	Maaüksus asub kehtiva Nõva maastikukaitseala kaitse-eeskirja järgi Rooslepa sihtkaitsevööndis. Alal on inventeeritud kõrge loodusväärtusega loodusdirektiivi elupaigatüüp metsastunud luited. Kaitse-eeskirja uuendamisel ei arvata juba kaitse all olevaid loodusväärtusi kaitse alt välja. Et tegemist on aktiivselt kasutatava puhkealaga, on võrreldes varasemaga leevendatud kaitsekorda ning maaüksus on arvatud Nõva looduskaitseala Roosta piiranguvööndisse, mille kaitse-eesmärk on maastikuilme säilitamine ning mis tagab alal esinevate oluliste loodusväärtuste säilimise.
Tolleaegne Noarootsi vallavalitsus	Ettepanek jätta Põõsaspea sihtkaitsevööndis Dirhami sadamapoolne osa piiranguvööndisse või kaitsealast välja, kuna alale on kehtestatud detailplaneeringu alusel planeeritud rannarajatiste ehitamine. Ettepanek puudutab maaüksust Riguldi metskond 4 (52001:001:1183) Noarootsi vallas Dirhami külas / Derhamnis.	Lähtudes tolleaegse Noarootsi Vallavolikogu 15.06.2006 otsusega nr 39 kehtestatud Dirhami sadama, Dirhami Jarmi, Kalda, Tankla ja Puurkaevu detailplaneeringust, mis hõlmab osaliselt ka Nõva looduskaitseala Põõsaspea sihtkaitsevööndi ala, on moodustatud planeeritud puhkeala kohale Dirhami piiranguvöönd. Vööndi piiritlemisel on lähtutud sellest, et inventeeritud kõrge loodusväärtusega loodusdirektiivi elupaigatüübid jääksid sihtkaitsevööndisse.
Tolleaegne Noarootsi vallavalitsus	Ettepanek määrata Roosta piiranguvööndi lõunaosas Rooslepa sihtkaitsevööndi ja Roosta piiranguvööndi piir mööda olemasolevat teed ning põhjapoolse piiri määramisel võiks kaaluda selle nihutamist põhja suunas,	Roosta piiranguvööndi lõunaosas Rooslepa sihtkaitsevööndi ja Roosta piiranguvööndi piiri on muudetud nii, et see kulgeb piki olemasolevat põhja-lõunasuunalist jalgrada. Roosta piiranguvööndi põhjapiiri ei ole muudetud, kuna sihtkaitsevööndi kaitsekord ei piira inimeste liikumist rannas. Piiranguvööndisse on kaitsealal arvatud

	<p>kuna eelnõukohane piir paikneb vaid 60 m parkimiskohast ja randa viivast teest. Ettepanek puudutab maüksusi Riguldi metskond 20 (52001:001:0305) tolleaegses Noarootsi vallas Elbiku külas / Ölbäckis</p> <p>Riguldi metskond 19 (52001:001:0304) Noarootsi vallas Rooslepa külas / Roslepis.</p>	<p>kõige aktiivsemalt kasutatavad puhkekohad, kus on vajadus majandustegevuse lubamiseks.</p>
<p>Tolleaegne Noarootsi Vallavalitsus</p>	<p>Ettepanek muuta kaitse-eeskirja eelnõu § 9 lõike 1 punkti 3 ning lubada kaitseala valitseja nõusolekul ehitiste püstitamist sihtkaitsevööndis (esmasel avalikustatud eelnõu kohaselt on kaitseala valitseja nõusolekul sihtkaitsevööndis lubatud rajatiste püstitamine).</p>	<p>Eelnõu vastava punkti (uue numeratsiooni järgi § 10 lõike 1 punkti 2) sõnastus on muudetud järgmiselt: <i>Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks, mida vajaduse korral kaitse-eesmärgist lähtuvalt võib püstitada ka ehituskeeluvööndis, ning tehnovõrgu rajatiste püstitamine kinnistu tarbeks.</i></p> <p>See võimaldab kaitseala valitseja kaalutusotsusena vajaduse korral näiteks loodushariduse ja külaskorraldusega seotud ehitiste (sh kuivkäimlate) püstitamist.</p>
<p>Tolleaegne Noarootsi Vallavalitsus</p>	<p>Ettepanek lisada kaitse-eeskirja sätte „jalgrattaga on lubatud liikuda mööda olemasolevaid teid ja radu”, viidates asjaolule, et kehtivas regulatsioonis on ka jalgratas sõiduk ning kaitseala läbivad mitmed väljakujunenud teed ja rajad, mida mööda jalgrattaga liikudes ei avalda see negatiivset mõju keskkonnale.</p>	<p>Eelnõu § 5 lõige 3 on muudetud ja sõnastatud järgmiselt: <i>Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel ning jalgrattaga sõitmine ka radadel.</i></p>
<p>Tolleaegne Noarootsi Vallavalitsus</p>	<p>Ettepanek kirjutada määruse eelnõusse sisse nõue, et kraavide sulgemine tuleb vastavalt plaanile kooskõlastada kohaliku omavalitsusega, kuna planeeritav kraavide sulgemine võib avaldada olulist mõju keskkonnale.</p>	<p>Tulenevalt looduskaitse-eeskirjast ei reguleeri kaitse-eeskirja tegevuste kooskõlastamist omavalitsusega. Kraavide sulgemisel arvestatakse, et see ei mõjutaks piiranguvööndis või väljaspool kaitseala olevaid majandusmetsi, põllu- ega õuemaid. Vastav selgitus on lisatud seletuskirja.</p>
<p>Tolleaegne Noarootsi Vallavalitsus</p>	<p>Ettepanek, et kaitse-eeskirja ei keelaks piiranguvööndis uue maaparandussüsteemi rajamist, kuna liigniisketes kohtades võib osutada maaparandussüsteemi rajamine vajalikuks ning seetõttu ei tohiks kaitse-</p>	<p>Uute maaparandussüsteemide rajamist kaitsealal ei saa lubada, sest see kahjustab kaitse-eesmärgiks olevate soo- ja soostuvate metsade elupaigatüübi seisundit. Sisuliselt puudub piiranguvööndis maaparandussüsteemide rajamise vajadus. Lepaaugu, Liivase, Peraküla, Põõsaspea ja Roosta piiranguvööndi puhul on tegemist</p>

	eeskirjaga nende rajamist välistada.	puhkealadega ning luitealadega, kus pinnas pole liigniiske. Ka Lepaaugu piiranguvöönd on puhkeala ning valdavalt on tegemist kuiva pinnasega, välja arvatud luidetevahelistes nõgudes olevad sookooslused, mille kaitse tagamiseks ei tohi rajada uusi maaparandussüsteeme. Liivanõmme ja Keibu piiranguvööndis esinevate luidetevaheliste nõgude ning sookoosluste kaitse tagamiseks ei tohi samuti uusi maaparandussüsteeme rajada. Olemasolevate maaparandussüsteemide hooldustööd on piiranguvööndis lubatud.
Tolleaegne Noarootsi Vallavalitsus	Ettepanek muuta kaitse-eeskirja eelnõu § 14 lõike 2 punkti 2 (uue numeratsiooni järgi § 15 lõiget 3) ja mitte lubada metsamaterjali kokkuvedu kuiva ilmaga, kuna just siis võivad liivapinnasesse tekkida rööpad.	Vastav säte tugineb looduskaitseaduse § 31 lõikele 3: <i>kaitse-eeskirjaga võib keelata piiranguvööndis puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kui kaitse-eeskirjaga on keelatud puidu kokku- ja väljavedu, külmumata pinnaselt, võib kaitseala valitseja seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab.</i> Külmumata pinnaselt puidu koondamine ja kokkuvedu toimub erandkorras kaitseala valitseja kaalutusotsusena, kui metsamullastiku niiskustingimused seda võimaldavad, kusjuures tegevuse tulemusel ei tohi tekkida pinnasekahjustusi. See on võimalus kaitseala valitsejal kaalutusotsusena kokku- ja väljaveo võimaldamiseks kuivadel perioodidel, kui pinnasekahjustuste tekke oht on välistatud, ja kohtades, kus pinnast ei kahjusta.
Tolleaegne Noarootsi Vallavalitsus	Ettepanek lisada kaitse-eeskirja säte, mis määrab, millisel viisil vallale saamata jääv maamaksu osa kompenseeritakse. Määruse kehtestamisega kaasneb omavalitsuse tulubaasi vähenemine.	Kaitse-eeskirjaga ei ole võimalik reguleerida maamaksutulu vähenemise kompenseerimist omavalitsustele.
Tolleaegne Noarootsi Vallavalitsus	Ettepanek lubada kaitseala valitseja nõusolekul uute tehnoarajatiste (näiteks internetikaabli) rajamist sihtkaitsevööndis paiknevate teede alla ja teemaale.	Nõva looduskaitseala määruse § 10 lõike 1 punkti 2 on täiendatud järgmises sõnastuses: <i>Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks, mida vajaduse korral võib püstitada ka ehituskeeluvööndis, ning tehnovõrgu rajatise püstitamine.</i> Tehnovõrgurajatiste rajamine on lubatud eeskätt teede alla ja teemaale.
Tolleaegne Noarootsi Vallavalitsus	Ettepanek täiendada § 12 lõiget 1 ja sõnastada see järgmiselt: <i>Peraküla ja Viilandilaane sihtkaitsevööndis on vajalik</i>	Eelnõu vastava punkti sõnastus on muudetud järgmiselt: <i>Peraküla sihtkaitsevööndis on sooelupaikades vajalik lokaalse mõjuga kraavide sulgemine.</i> Selliselt on üheselt mõistetav, et vajalik on üksnes nende kraavide sulgemine, millel on lokaalne mõju,

	<i>sooelupaikades lokaalse mõjuga kraavide sulgemine.</i>	ning eesvoolusid jm kraave, mis mõjutavad väljaspool kaitseala asuvate maade, sh naaberkinnistutel olevate majandusmetsade ja elamumaade veerežiimi, ei suleta. Viiandilaane sihtkaitsevööndis pole looduskaitseala piiride vähendamise tulemusel enam sooelupaiku.
Tolleaegne Padise Vallavalitsus ja Marga Kraavi Maaparandusühistu	Padise Vallavalitsus ja Marga Kraavi Maaparandusühistu avaldavad seisukoha, et Nõva looduskaitseala Keibu sihtkaitsevööndi kaitsekord peab arvestama Suurekivi PÜ-25 maaparandusehitise rekonstrueerimisprojektiga (tellija Marga Kraavi Maaparandusühistu) ning et projektis ettenähtud tööde tegemine oleks lubatud.	Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regioon Nõva maastikukaitseala valitsejana on oma 10.08.2010 kirjaga nr 14-4/31799-2 kooskõlastanud Padise valla Suurekivi PÜ-25 maaparandusehitise rekonstrueerimise projekti (Suurekivi REK 2010) projekteerimistingimuste taotluse omapoolsete tingimusteta, arvestades asjaoluga, et projektiga taotletakse olemasoleva maaparandussüsteemi rekonstrueerimist väljapoole maastikukaitseala, ning sellega, et eeldatav veerežiimi muutus ei kahjusta elupaigatüüpe Keibu sihtkaitsevööndis.
Riigimetsa Majandamise Keskus	RMK juhib tähelepanu, et teede käsitlemisel lähtuda kehtivas seadusandluses toodud mõistetest.	Nõva looduskaitseala kaitse-eeskirja § 5 lõike 3 sõnastust on muudetud järgmiselt: <i>Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel ning jalgrattaga sõitmine ka radadel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, Põõsaspea sihtkaitsevööndis liinirajatiste hooldustöödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.</i> Lähtudes ehitusseadustikus ja liiklusseaduses toodud mõistetest on täpsustatud seletuskirja.
Riigimetsa Majandamise Keskus	Ettepanek lisada kaitse-eeskirja lageraie võimalus kuusikutes ja hall-lepikutes, kuna metsakorralduse andmetel on Keibu piiranguvööndis 0,4 ha kuuse enamusega puistu (VP325 er.6), olemasolevate metsakorraldusandmete põhjal ei saa kindlalt väita, et piiranguvööndis ei esine hall-lepikuid ning välistada ei saa puuliikide vaheldust ja siiani alal esindamata peapuuliigi teket metsakooslustes.	Määruse § 15 lõikesse 2 on lisatud punkt 4, mis sätestab, et kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud lageraie kuusikutes ja hall-lepikutes langi pindalaga kuni üks hektar, kusjuures elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb säilikpuudena jätta raielangile alles puid tüvepuidu kogumahuga vähemalt 10 tihumeetrit hektari kohta esimese rinde suurima diameetriga puude hulgest.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste EL õigusaktidega:

1. EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomise annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktiga 260 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Nõva-Osmussaare loodusala, mis hõlmab Nõva maastikukaitseala, Nõva-Osmussaare hoiuala ja must-toonekure Pikane püsielupaiga. Seetõttu tuleb Nõva looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta käivaid erisusi.

Nõva-Osmussaare loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega 2008/24/EÜ, millega võetakse vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbriga K(2007) 5402 all, ELT L 12, 15.01.2008, lk 118–382). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 26. novembri 2015. a rakendusotsusega (EL) 2015/2371, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu üheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbriga C(2015) 8214 all, ELT L 338, 23.12.2015, lk 436–676).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult esinevate linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslike ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Nõva looduskaitsealal on olulisteks kaitse-eesmärkideks mitme linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliigi kaitse; need liigid on karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), kassikakk (*Bubo bubo*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), laanerähn (*Picoides tridactylus*), täpikhuik (*Porzana porzana*), händkakk (*Strix uralensis*) ja metsis (*Tetrao urogallus*). Ala jääb Nõva-Osmussaare linnualale.

Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” Nõva-Osmussaare linnu- ja loodusala piiride muutmiseks. Kaitseala piiri muutmise tõttu tuleb Nõva-Osmussaare linnu- ja loodusala piirid viia vastavusse kaitseala piiriga. Nõva looduskaitseala kavandatakse arvata Natura 2000 võrgustikku esitatavate alade hulka kogu ulatuses (seni kaitse all olnud alad, v.a Pikane merikotka püsielupaik, juba kuuluvad Natura 2000 võrgustikku).

Kaitseala laienemise ja uute teadmiste tõttu kaitse all olevate alade loodusväärtuste kohta tehakse pärast määruse jõustumist Euroopa Komisjonile ettepanek lisada Nõva-Osmussaare linnuala eesmärkidesse järgmised Nõva looduskaitsealal esinduslikult esinevad linnuliigid: laanerähn (*Picoides tridactylus*), metsis (*Tetrao urogallus*), musträhn (*Dryocopus martius*) ja väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*). Euroopa Komisjonile tehakse ettepanek lisada Nõva-Osmussaare loodusala eesmärkidesse loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübid liivikud (2330) ja kuivad nõmmed (4030).

Nõva-Osmussaare loodusala piiride muutmisel lisanduvad Natura 2000 võrgustiku alade hulka järgmised katastriüksused: Leelu (52001:001:0206), Lepajõe (53101:001:0190), Lepajõe (56201:001:0795), Sammalmäe (56201:001:0796), Siinai (56201:001:0558), Liivanõmme (56201:001:0272), Liivanõmme 2 (56201:001:0277), Nõva metskond 25 (53101:001:0446), Vihterpalu metskond 26 (56201:001:0779), Vihterpalu metskond 27 (56201:001:0781), Vihterpalu metskond 31 (56201:001:0785) ja maaüksused katastritunnusega 52001:001:1350, 52001:001:3009, 52001:001:0225, 52001:001:3230, 52001:001:2986, 52001:001:2182, 52001:001:1669, 53101:001:0862; valdavalt Alma (56201:001:0006), Nõva metskond 43 (53101:001:0447), Vihterpalu metskond 29 (56201:001:0783), Vihterpalu metskond 30 (56201:001:0784); osaliselt Vihterpalu metskond 25 (56201:001:0778), Riguldi metskond 63 (52001:001:1114), Riguldi metskond 64 (52001:001:1115), Nõva metskond 20 (53101:001:0359), Vihterpalu metskond 6 (56201:001:0728), Vihterpalu metskond 28 (56201:001:0782) ja maaüksused katastritunnusega 52001:001:4466; 52001:001:3007, 52001:001:1206, 52001:001:3273, 52001:001:2326, 52001:001:3274, 52001:001:1207.

Loodusala jäävad välja järgmised katastriüksused: Künka (52001:001:1078), Rannamaa (52001:001:1077), Ringi (52001:001:1079), Õunapuu (53101:001:1070), Keemiajaama (53101:001:0212).

Loodusala osakaal suureneb järgmistel katastriüksustel: Riguldi metskond 4 (52001:001:1183), Riguldi metskond 6 (52001:001:1185), Riguldi metskond 60 (52001:001:1109), Nõva metskond 2 (53101:001:0591), Nõva metskond 4 (53101:001:0595), Nõva metskond 45 (53101:001:0448), Nõva metskond 46 (53101:001:0449), Allikaheina (53101:001:0118), Treialimetsa (53101:001:0171), Meerikametsa 2 (56201:001:0026), Siinai (56201:001:0557), Vihterpalu metskond 5 (56201:001:0470), maaüksusel katastritunnusega 52001:001:0017.

Loodusala osakaal väheneb katastriüksusel Riguldi metskond 20 (52001:001:0305).

Loodusala ja linnuala kaitseala piiridega vastavusse viimine on põhjendatud, sest kaitseala laienduse eesmärgiks on eelkõige loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpide ning kaitstavate ja ühtlasi linnudirektiivi I lisas nimetatud liikide kaitse. Kaitsealast välja jäävatel aladel Natura 2000 väärtusi ei esine ja kaitse-eesmärke see ei ohusta.

Avalikul arutelul on selgitatud, et pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek Nõva-Osmussaare linnu- ja loodusala piiride vastavusse viimiseks kaitseala piiriga. Nõva looduskaitseala kavandatakse arvata Natura 2000 võrgustikku esitatavate alade hulka kogu ulatuses. Avalikustamisel olnud määruse seletuskiri sisaldas teavet Natura 2000 piiride muutmise kavatsuse kohta. Kaitsealale jäävate kinnistute omanikele saadetud 7. märtsist 29. aprillini 2011. a toimunud avalikustamise teavituskirjadele oli määruse seletuskiri lisatud. 24. augustist 6. septembrini 2015. a toimunud avalikustamise teade sisaldas teavet Natura 2000 piiride muutmise kavatsuse kohta.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Kaitseala laiendamine kõrge loodusväärtusega metsa- ja sooladele aitab kaasa väärtuslike metsa- ja soolupaikade säilitamisele ja nende soodsa seisundi saavutamisele. Kehtestatav kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise.

Uue kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Nõva maastikukaitseala on juba riikliku kaitse all, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ja riigiasutuste ning kohaliku omavalitsuse korraldusele. Uuest kaitse alla võetavast 479 ha alast on valdav osa riigimaa (365 ha, sellest ligi 308 ha arvatakse sihtkaitsevööndisse). Eramaad on kaitstava ala laiendusel 114 ha, sellest arvatakse sihtkaitsevööndisse 69 ha.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb määruse jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude mõningane vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta ja § 4 lõike 2 kohaselt looduskaitseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt makstakse maamaksu 50% maamaksumäärast. Esialgsete arvutuste andmetel väheneb määruse jõustumisel maamaksutulu Lääne-Nigula valla (kaitstava ala pindala suureneb ligi 361 ha) eelarvesse 950 eurot ja Lääne-Harju valla (kaitstava ala pindala suureneb ligikaudu 118 ha) eelarvesse 140 eurot aastas.

Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Maa-ameti andmetel on metsamaa hind piirkonnas 665 kuni 7658 eurot/ha (Maa-amet, tehingute andmebaas; aluseks on võetud 2014. a kinnisasja tehingute metsamaa hind endises Padise ja Noarootsi vallas). Võrreldes kehtiva kaitse-eeskirjaga suureneb kaitseala sihtkaitsevööndis oleva eramaa pindala ligikaudu 69 ha võrra. Kaitseala piiranguvööndis paiknevate eramaade sihtotstarbeline kasutamine oluliselt piiratud ei ole.

Erametsaomanikud saavad taotleda toetust Natura 2000 võrgustiku alal asuvale metsamaale. Tegemist on Eesti maaelu arengukava 2014–2020 meetmega 12.2. Toetuse eesmärk on kompenseerida metsaomanikele osaliselt looduse kaitsmise tõttu metsast saamata jäävat tulu. Toetuse suurus on piiranguvööndis ja hoialadel ning projekteeritavatel aladel 60 eurot hektari kohta aastas ja sihtkaitsevööndis 110 eurot hektari kohta aastas. Toetust makstakse Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist. Seoses kaitstava ala laiendamisega suureneb toetusõigusliku metsamaa pindala sihtkaitsevööndis 62 ha ja piiranguvööndis 39 ha.

Riigimaa osa kaitsealal suureneb ligi 365 ha, sellest ligi 308 ha arvatakse sihtkaitsevööndisse. Ligi 387 ha varem piiranguvööndis olnud riigimaast ja 1,5 ha hoiualal olnud riigimaast arvatakse sihtkaitsevööndisse. Vastavalt RMK arvutustele vähendab majandusmetsa range kaitse alla võtmine puidutulu keskmiselt 100–150 eurot ha kohta aastas, piiranguvööndi mõju on 1/10 range kaitse alla võtmise mõjust. Seega väheneb iga-aastane saamata jäänud puidutulu Nõva looduskaitseala kaitsekorra muutmisega 71 200 – 99 100 euro võrra aastas.

Kaitsealal ei ole poollooduslikke kooslusi ning riigil ei lisandu kulusid seoses poollooduslike koosluste maksmisega.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Kaitseministeerium on teinud ettepaneku lubada Liivase piiranguvööndis maastikusõidukiga sõitmist ja sõidukiga sõitmist väljaspool teid ka riigikaitsealasel eesmärgil, kuna ala kattub osaliselt Kaitseväe merele orienteeritud harjutusalaga. Ettepanekuga on arvestatud. Kõik ülejäänud ministriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.